

JAPON YENİ DİNİ HAREKETLERİNE GENEL BİR BAKIŞ

Yetkin KARAOĞLU*
Ayhan KUŞÇULU**

Makale Bilgisi

Makale Türü: Araştırma Makalesi, **Geliş Tarihi:** 12 Kasım 2021, **Kabul Tarihi:** 14 Şubat 2022, **Yayın Tarihi:** 31 Mart 2022, **Atıf:** Karaoğlu, Yetkin ve Kuşçulu, Ayhan. "Japon Yeni Dini Hareketlerine Genel Bir Bakış". *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi* 22/1 (Mart 2022): 605-634. Katkı Düzeyi: 1. Yazar: % 60 – 2. Yazar: % 40.

<https://doi.org/10.33415/daad.1013324>

Article Information

Article Types: Research Article, **Received:** 12 November 2021, **Accepted:** 14 February 2022, **Published:** 31 March 2022, **Cite as:** Karaoğlu, Yetkin and Kuşçulu, Ayhan. "A General Overview To Japanese New Religious Movements". *Journal of Academic Research in Religious Sciences* 22/1 (March 2022): 605-634. Contribution Level: Author 1: % 60 – Author 2: % 40.

<https://doi.org/10.33415/daad.1013324>

Öz

Japon Yeni Dinî Hareketleri (YDH'leri) alanındaki konumu açısından önemli bir değere sahiptir. Bu önemin bir kısmını tarihi-kültürel özelliklerinden alan Japon dinî hareketleri, diğer kısmını da dünya akademisindeki yeni ilgisinden almaktadır. Bu anlamda onlar, Batı'daki örneklerinden daha önce ortaya çıkan, halk inançlarına önem veren, eklektik senkretizmi benimseyen, üyelik sisteminde daha rahat bir yapıya sahip olan ve maneviyata önem veren hareketlerdir. Japon YDH'leri Japonya Tarihinde Geç Edo Dönemi (1800-1868), Meiji Dönemi (1868-1912), Taishō

* Sorumlu Yazar, Doktora Öğrencisi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Dinler Tarihi Bilim Dalı, Kayseri, Türkiye, phd.yetkinkaraoglu@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-5036-2590>.

** Öğr. Gör. Dr., Erciyes Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Japon Dili ve Edebiyatı Bölümü, Kayseri, Türkiye, kusculu@erciyes.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-2279-9322>.

Dönemi (1912-1927), Shōwa Dönemi (1927-1945) ve Modern Dönem'deki (1945-) sosyoekonomik, sosyopolitik ve sosyodini gelişmelerinin izlerini taşımaktadır. Araştırma ile Japon YDH'leri geniş bir bakış açısından ele alıp tasvir ederek alana katkı sağlamak amaçlanmıştır. Çalışma "Ortaya Çıkış Nedenleri", "Tarihi" ve "Karakteristik Özellikleri" olmak üzere üç ana bölümden oluşmaktadır. Makalenin Japon YDH'lerine olan akademik ilginin artışına ve yeni araştırmalara fayda sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dinler Tarihi, Yeni Dinî Hareketler, Japon Yeni Dinî Hareketleri, Japon Dinî Tarihi, Japon Senkretizmi.

A General Overview to Japanese New Religious Movements

Abstract

Japanese New Religious Movements (NRMs) have a substantial value in terms of their position. Japanese religious movements, which are essential in terms of their historical-cultural characteristics, also bear high significance due to new interest in them in academic circles worldwide. Their historical-cultural characteristics can be expressed as that they emerged much earlier than their examples in the West, did not arise from an institutional religious belief, gave importance to folk beliefs, adopted a stratified structure in membership by emphasizing eclectic syncretism, and attached importance to spirituality. The Japanese NRMs show traces of socio-economic, socio-political, and socio-religious development in the Late Edo Period (1800-1868), Meiji Period (1868-1912), Taishō Period (1912-1927), Shōwa Period (1927-1945) and Modern Period (1945-) in the history of Japan. The research aims to contribute to the field by describing and discussing Japanese NRMs from a broad point of view. Our study consists of three main sections: "Reasons for Emergence", "History," and "Characteristic Features." The article is expected to contribute to increasing academic interest in Japanese NRMs and new studies.

Keywords: History of Religions, New Religious Movements, Japanese New Religious Movements, Japanese Religious History, Japanese Syncretism.

Giriş

"Yeni Dinî Hareketler" (YDH'ler) tanımlaması "*Yeni Dinî Organizasyonlar*", "*Alternatif Dinî Hareketler*", "*Aşırı Hareketler*" veya "*Kült*" terimleri kullanılarak ifade edilen ve tanımsal ayrımı oldukça zor olan dinî grupların kimliğini belirlemek için kullanılmaktadır.¹ "*Azınlık Dinleri*" veya "*Ruhani Gruplar*" olarak görülen hareketler genellikle "*Kült*", "*Mezhep*" veya "*Yeni Dinî Hareket*" olarak adlandırılmaktadır. Her bir adlandırmanın, belirli potansiyel özelliklere atıfta bulunan, diğer özellikleri göz ardı eden ve kendine has amaçları bulunmaktadır. Sosyolojik literatürde kültürler ve mezhepler, toplumda yaygın kabul

¹ David Bromley, "New Religious Movements", *Encyclopedia of Religion and Society*, ed. H. Jr. William (Altamira: Walnut Creek, 1998), 328.

görme, çatışma derecelerine, dışlayıcılık veya evrensellik derecelerine ve ana akıma bağlı olarak “kiliseler” ve çeşitli gruplara atıfla da “mezhepler” olarak ayrılmaktadırlar.² Bu hareketleri tanımlayan kelimelere bakıldığında *yeni*, *hareket* ve *dinî* kelimeleri dikkat çekmektedir. Yeni ile sadece zamana bağlı olarak “yenilik” nitelemesiyle değil, mevcut dinî tarzlardan bağımsızlık, yenilikçi ve benzersiz anlamlarındaki “yenilik” ile karakterize edilmektedirler. Bu tarz bir yenilik de bir gruba olan bağlılığın ve öğretinin sistemleşmesi ve kurumsallaşma süreciyle karakterize edilmektedir.³

Yeni Dinî Hareketler kavramı ilk olarak Harold Turner tarafından kullanılmış, 1970’lerin başından itibaren de akademik ilgi görmüştür. Bazı araştırmacılar II. Dünya Savaşı’ndan sonra, bazıları da son 150 yılda oluşan hareketleri bu şekilde tanımlamışlardır.⁴ Eileen Barker tarafından geliştirilen “*Yeni Dinler*” kavramı, genel anlamda 1950’den itibaren varlık gösteren ve 1970’lerden itibaren de gelişen dinî hareketleri ifade etmek için kullanılmıştır.⁵ Bununla birlikte ister kült ister mezhep olarak isimlendirilsin, bu kavramların genellikle dinî hareket veya dinî toplulukların tanımlanmasında subjektif değer yargıları bulunmaktadır. Bu nedenle sosyal bilimciler, 1970’lerde tarafsız olarak kamuoyunun dikkatini çeken, geleneksel olmayan ve alternatif çeşitli dinleri kapsayan bir kavram olarak “*Yeni Dinî Hareketler*” ve “*Yeni Dinler*” terimlerini kullanmışlardır. Pratik amaçlar için, bazı araştırmacılar “*yeni*” kelimesini İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra ortaya çıkan modern hareketlere atıfta bulunmak için kullanmışlardır. Bazıları ise bu terimi toplumun çeperindeki hareketlere kullandıkları için bir zaman sınırı olmaksızın tüm dinî hareketleri bu kapsama almışlardır.⁶ Dolayısıyla YDH’ler, genel kabule göre 1950-1960’larda ortaya çıkan, 1970’lerden itibaren de önem kazanan ve 1980’lerde durağanlaşan ancak 1990’lı yıllarda tekrar yükselen maneviyat arayışlarını veya anlayışlarını ifade etmek için kullanılan bir kavram olmuştur. Ancak onların uzak doğudaki örnekleri için bu yaklaşım nispeten yetersiz görünmektedir. Nitekim Japonya özelinde YDH’lerin varlığı 19. yy

² Eileen Barker, *Shinshūkyō ni Okeru Koureika no Mondai*, çev. Hara Takahashi (Gendai Shūkyō, 2014), 160.

³ Katsuaki Onishi, “Shūkyō to Kindaisei: Nippon Shakai ni Okeru Shinshūkyōron o Tōshite”, *Tōyōtesugaku Kenkyūjo Kyō* 33/ (2017), 37.

⁴ Süleyman Turan - Emine Battal, “Yeni Dini Hareketlerin Aile Yapıları Üzerindeki Etkileri”, *Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 1/1 (2014), 136.

⁵ Eileen Barker, “New Religious Movements”, *New Religions Movements: Challenge and Response*, ed. Bryan Wilson - Jamie Cresswell (London: Routledge Press, 1999), 9.

⁶ Barker, *Shinshūkyō ni Okeru*, 160-161.

başlarına kadar giden bir geçmişe sahiptir.⁷ Japonya'daki örnekleriyle YDH'ler kurulduklarından günümüze kadar kurumsal bir yapıya ulaşmış olmadıkları konusunda *din* mi yoksa *yeni dinî hareket* veya *yeni din* mi oldukları konusunda tartışmalar yapılmıştır.⁸ Japon YDH'leri, batıdaki (Amerika ve Avrupa) örneklerine nazaran daha önce ortaya çıktıklarından günümüze kadar inanç-uygulama ekseninde kurumsallaşmalarını büyük oranda gerçekleştirmişlerdir. Bu açıdan *yeni din* olarak adlandırılmaları kabul edilebilir gözükmektedir. Ancak onlar karizmatik liderlerinin kutsalla iletişimleri sürdüğünden ve gelişmelere hızlı adapte olabilmelerinden her an değişim içindedirler. Bu özellikleriyle bir üst kavram olarak onların *yeni dinî hareketler* veya *yeni dinler* olarak adlandırılmasına devam edilmiştir.⁹ Japon YDH'lerinin akademik olarak tanımlanması genel kullanımda Shinkō Shūkyō (新興宗教-Yükselen/Gelişen/Filizlenen Din), Shinshūkyō (新宗教-Yeni Din), Minshū Shūkyō (民衆宗教- Halk Dini) ve Shinshinshūkyō (新新宗教-Yepyeni Din) terimleriyle gerçekleştirilmiştir. Japon YDH'leri akademik olarak tek bir açıdan anlaşılmaya çalışılmamış, farklı akademik çalışmalar günümüze kadar devam etmiştir.¹⁰

608 | db

Japon YDH'leri çoğunlukla Şintoizm ve Budizm eksenli ortaya çıkmıştır. Bünyesinde sadece bu inançları değil, birçok yerleşik inancı da barındırarak senkretik inanç ve yaklaşımlar oluşturmuşlardır. Tarihi süreçte Şintoizm, Budizm, Taoizm, Konfüçyanizm ve Hristiyanlıktan etkilenmişlerdir.¹¹ Özellikle ilk dönem YDH'ler, geleneksel olarak Budist çoğunlukla da Şintoist halk inançlarını benimsemişlerdir.¹² Böylece Şintoist inançlar öne çıkma imkânı bulmuş ve YDH'lerin hem doktrinel hem de üyelik gelişiminde önemli rol oynamışlardır. Bunun bir

⁷ Bromley, "New Religious Movements", 328.

⁸ Franz Winter, "Japanese New Religious Movements: An Introduction", *Handbook of East Asian New Religious Movements*, ed. Lukas Pokorny - Franz Winter (Leiden: Brill Press, 2018), 20.

⁹ Robert Kisala, *Prophets of Peace: Pacifism and Cultural Identity in Japan's New Religions* (Honolulu: University of Hawai'i Press, 1999), 258.

¹⁰ Winter, "Japanese New Religious Movements", 27-29; Nobutaka Inoue, *Shinshūkyō Kenkyūjōsa Handobukku* (Tōkyō: Yūzankaku Shuppan, 1987); Nobutaka Inoue, "Shinshinshūkyō - Gainen no Gakujutsutekiyūkōsei Nitsuite", *Shūkyō to Shakai* 3/6 (1997), 3-24; Nobutaka Inoue, *Gendai Nihon no Shūkyōshakaigaku* (Tōkyō: Sekai Shisōsha, 2004).

¹¹ Winter, "Japanese New Religious Movements", 19; Halil İbrahim Şenavcu, "Japon Yeni Dini Hareketlerinde Halk Hekimliği: Sekai Kyusei Kyo Örneği", *Mizanü'l-Hak: İslami İlimler Dergisi* 13 (2021), 201.

¹² Kisala, *Prophets of Peace*, 258.

sonucu olarak da Japon YDH'lerinin çoğunlukla "*Şinto Hareketleri*" oldukları ifade edilmiştir.¹³

Şinto-Budist eklektik-senkretizmine yoğunlaşan bu hareketler, Yahudilik ve Hıristiyanlık gibi farklı bir coğrafyaya, zihin ve kültür yapısına ait olan dinler ile uyum sağlamak zorlanmışlardır. Hıristiyanlığa ait vurgular Şinto eksenli hareketler tarafından pek ilgi görmemiştir. Günümüzde Hıristiyanlıktan unsurlar taşıyan Japonya'da etkinliklerini sürdüren hareketler az da olsa mevcuttur.¹⁴ Hıristiyan misyonerler tarafından Hıristiyanlığın ve Japon halk inançlarının bir sentezini oluşturma girişimlerine rağmen Hıristiyanlık Japon toplumu tarafından inanç ve uygulama noktasında kendilerine uzak bir dinî gelenek olarak algılanmıştır.¹⁵ Diğer taraftan çoğu dinî hareket diğer dinî hareketlerin düşünce ve uygulamalarını inançları çerçevesinde anlamlandırarak kutsal kabul etmektedir¹⁶ Onların bu senkretik tutumu ülke içinde olduğu gibi ülke dışında da yayılmalarına zemin hazırlamıştır.¹⁷

Genelde Japon Dinleri özelde ise Japon YDH'leri ile ilgili çeşitli ülkelerde yapılan çalışmalar¹⁸ mevcutken, bu konuda Türkiye'deki literatür oldukça sınırlıdır. Ülkemizde 2000'li yıllardan sonra Şintoizm, Japon Budizmi gibi Japonya'daki dinlerden tek tek bahseden çalışmalar ortaya çıkmış olmakla birlikte *Japon Dinleri* adı altında şimdiye

¹³ Byron Earhart, *The New Religions of Japan: A Bibliography of Western-Language Materials* (Ann Arbor: Center for Japanese Studies, 1983), 5.

¹⁴ Ayhan Kuşçuluo, "Japonya'da Hıristiyan Misyoner Hareketleri (1542-1587)", *Bilimname* 2007/2 (2007), 139-151.

¹⁵ Konu ile ilgili ülkemizde yapılan biri doktora tezi, diğeri kitap bölümü olmak üzere şu iki çalışmadan istifade edilebilir: Halil İbrahim Şenavcu, *Dünden Bugüne Japon Budizmi: İnanç ve Uygulamaları* (İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2015); Halil İbrahim Şenavcu, "Japon Dinleri", *Dünya Dinleri*, ed. Şinasi Gündüz (İstanbul: Milet & Nihal, 2019), 262-282.

¹⁶ Peter Clarke, *New Religions in Global Perspective* (London: Routledge Press, 2006), 256.

¹⁷ Kisala, *Prophets of Peace*, 258; Peter Clarke - Jeffrey Somers, *Japanese New Religions in the West* (London: Routledge Press, 2013), 262.

¹⁸ Dünya literatüründe Japon YDH'leri ile ilgili çalışmalar 2. Dünya Savaşı sonrasında başlamış, günümüze kadar ilgisini kaybetmemiştir. Bu çalışmalar, 1974'te H. Byron Earhart'ın *Japanese Religion: Unity and Diversity* adlı eseriyle başlayıp Joseph M. Kitagawa, Winston Davis, Savitri Devi, Günter Nitschke, Stuart Picken, Sawai Yoshitsugu, Akiko Yamashita, Brian Bocking, Eileen Barker, Shigeyoshi Murakami ve John K. Nelson'un katkılarıyla Japon Toplumunu ve Şintoizm eksenli olarak 2000 yılına kadar devam etmiştir. 2000'li yıllardan itibaren günümüze kadar belirli bir konu, tarih veya Japon YDH'lerine odaklanan özel çalışmalar ağırlık kazanmıştır. Bu kapsamda Helen Hardacre, Michael Bathgate, Stephen G. Covell, Jorn Borup, Ugo Dessi, Nancy Stalker, Ian Reader, Peter Clarke, Erica Baffelli, Levi McLaughlin, Benjamin Dorman, Nabutaka Inoue, Robert Kisala, Susumu Shimazono, Kitajima Gishin, Yuri Hibino, Tamaru Noriyoshi, Katsuaki Onishi ve Yoshihide Sakurai'nin çalışmaları öne çıkmaktadır.

kadar yazılmış yalnızca bir kitap bölümü¹⁹ vardır. Günümüzde Kürşat Demirci, Hayrettin Şahin, Halil İbrahim Şenavcu, Hüsamettin Karataş, Vedat Şafak Yamı, Merve Üstek, Samet Yaşkan, Ayhan Kuşçuluo, Merve Susuz Aygül, Enbiye Mahbube Dinler, Yetkin Karaoğlu gibi araştırmacıların Japon Dinleri üzerine çalıştığı bilinmektedir;²⁰ alana ilgi ise gün geçtikçe artmaktadır. Her ne kadar 2020 yılında basılan *Yeni Dinî Hareketler Ansiklopedisi*'nde²¹ Japon YDH'lerin bir kısmından bahseden maddeler varsa da bu hareketlerin genel özellikleri, tarihi, çıkış nedenleri gibi hususlardan bahseden bir makale,²² bir bildiri²³ ve bir yüksek lisans tezi²⁴ dışında müstakil bir çalışmaya rastlanmamaktadır. Bu çalışma, bahsedilen çalışmalardan, tanımlamaların çeşitliği, ortaya çıkışlarının psiko-sosyolojik örnekleri, tarihi süreçlerindeki din-devlet ilişkilerinin nicel-nitel verilerle desteklenmesi, dinî çoğulculuk, inanç paylaşımı, üyelik sistemi gibi karakteristik özelliklerinin Japonca kaynaklar dahil edilerek tespit edilmesi açısından farklılık göstermektedir. Bu alandaki boşluktan hareketle Japon YDH'lere genel bir bakış şeklinde hazırlanan çalışmamızla, sonraki araştırmalar ve araştırmacılar için yol çizmek ve alana mütevazı bir katkı sunmak amaçlanmaktadır.

610 | db

1. Ortaya Çıkış Nedenleri

YDH'ler, lider ve üyelerin dinî kavram ve söylemleri çerçevesinde oluşan üye topluluğu ile ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte

¹⁹ Şenavcu, "Japon Dinleri".

²⁰ İlgili araştırmacıların örnek çalışmaları şunlardır: Kürşat Demirci, "Bir Din Olarak Şintoizm'in Gelişim Süreci", *Sanat Tarihi Araştırmaları Dergisi* 16 (2002 2001), 76-79; Hayrettin Şahin, *Japon Budizmi* (Kayseri: Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 1990); Şenavcu, *Dünden Bugüne Japon Budizmi: İnanç ve Uygulamaları*; Hüsamettin Karataş, *Nichiren Budizmi* (Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2012); Vedat Şafak Yamı, *Japonya'da Budizm* (Ankara: Doğu-Batı Yayınları, 2012); Merve Üstek, *Şintoizm ve Kadın* (İstanbul: Urzeni Yayınları, 2021); Samet Yaşkan, *Şintoizm: Arınma - Dua - Sunu* (İstanbul: Urzeni Yayınları, 2020); Kuşçuluo, "Japonya'da Hıristiyan Misyoner Hareketleri (1542-1587)"; Merve Susuz Aygül, *Orta Çağ Sötö Zen Budizminde Manastır Hayatı ve Dindarlık* (İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2021); Enbiye Mahbube Dinler, *Yeni Bir Japon Dini Hareketi: Oomoto* (İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2019); Yetkin Karaoğlu, "Japonya'da Yeni Dini Hareketler", *USBİK 2020 Online Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi Tam Metin E-Kitabı*, ed. Elshan Gurbanov - Elhan Allahverdiyev (USBİK 2020 Online Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi, Kayseri: USBİK, 2020), 12-19.

²¹ Süleyman Turan - Emine Battal (ed.), *Yeni Dini Hareketler Ansiklopedisi* (İstanbul: Okur Akademi, 2020).

²² Şenavcu, "Japon Yeni Dini Hareketlerinde Halk Hekimliği: Sekai Kyusei Kyo Örneği".

²³ Karaoğlu, "Japonya'da Yeni Dini Hareketler".

²⁴ Dinler, *Yeni Bir Japon Dini Hareketi: Oomoto*.

toplumsal mahrumiyetler, doyumsuzluklar, engellemeler, çarpıklıklar, gerginlikler, bunalım ortamları, heterojen toplumsal ve kültürel yapılar onların geliştiği ortamın varlığına zemin hazırlamaktadırlar. Bunda toplumlardaki ahlaki belirsizlik, kültürel karmaşa, yerleşik toplumsal özelliklerin yitirilişi, seküler düşüncenin yaygınlaşması, yalnızlık duygusu gibi birçok faktörün de etkilerinin bulunduğu anlaşılmaktadır. Bu gibi toplumsal değişim zamanlarında insanların hayatlarından ve geleceklerinden endişe etmeye başlamaları onların ortaya çıkmalarında önemli bir etken konumundadır.²⁵

YDH'lerin yeni bir hayat tarzını, yeni bir dünya görüşünü oluşturmaları lider ve üyelerinin psikolojik durumlarının belli bir birikim seviyesine gelmesine ve bunun hangi alana evrileceği meselesine bağlıdır.²⁶ YDH üyeleri, genellikle marjinal bir inanç ve yaşam biçimi benimsemeden önce ağır patolojik bir hastalıktan veya psikolojik bir endişeden acı duyan; bu nedenle de yalnız ve depresif bireyler olarak nitelendirilmektedir.²⁷ Japon YDH'lerin çoğunun kurucuları fakir, düşük sosyal sınıfa mensup ailelerden, köylülerden veya küçük esnaflardan çıkmışlardır. Genellikle hastalıklı, dengesiz, karamsar ve gözlemci bir yapıya sahiptirler. Erken yaşamda dramatik olaylar, acı ve sıkıntılar yaşamışlardır. Kadınlar, sarhoş kocalarla zorla evlendirilmiş veya kayınvalideleri tarafından zorbalığa uğramışlardır. Erkekler, hastalığa, dünyevi başarısızlığa ve çirak veya evlatlık olarak verilmelerine bağlı olarak toplumda benzer şekilde olumsuz tecrübeler geçirmişlerdir. Bir dizi dayanılmaz acı ve endişenin doruk noktasını tecrübe ettikten sonra onlar, genellikle bir kami tarafından ele geçirilme ve kutsallaştırılma biçiminde gerçekleşen şiddetli bir tür hiyerofani deneyimine sahiptirler.²⁸

Örneğin Kurozumikyō hareketinin kurucusu Munetada Kurozumi (1780-1850), ailesiyle kırsalda yaşamış olan bir din görevlisidir. 1812'de anne-babasının dizanteriden ölümünden sonra tüberküloza

²⁵ Ünver Günay, *Din Sosyolojisi* (İstanbul: İnsan Yayınları, 2005), 487; Mehmet Ali Kirman, "Yeni Dini Hareketleri Tanımlama Problemi ve Tipolojik Yaklaşımlar", *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi* 3/4 (2003), 29.

²⁶ Günay, *Din Sosyolojisi*, 502; Cahit Aslan, *Sosyal Hareketler Sosyolojisi: Toplumsal Fay Hatlarının Anatomisi* (Adana: Karahan Kitapevi, 2016), 23.

²⁷ M. Galanter, "Charismatic Religious Sect and Psychiatry: An Overview", *American Journal of Psychiatry* 139/12 (1982), 1539-1548; J. A. Saliba, *Understanding New Religious Movements* (Altamira: Walnut Creek, 1982), 89.

²⁸ Carmen Blacker, "Millenarian Aspects of The New Religions Movements", *Tradition and Modernization in Japanese Culture*, ed. Donald H. Shively (New Jersey: Princeton University Press, 1971), 574.

yakalanmış, maddi ve psikolojik olarak sıkıntılar geçirmiştir. Sıkıntılı geçen iki yıldan sonra 1814'te kutsal varlıkla iletişimde bulunmuştur. Ona göre maddi ve manevi tüm hastalıkların kaynağı Amaterasu'ya²⁹ yönelmeyip dindar bir insan olmamaktır. Dinî bir yaşam sürmek en yüce erdemdir. Amaterasu'nun sembolü olan güneşe yönelerek dinî uygulamaları gerçekleştirmek, onunla birliği sağlayarak ruh ve beden sağlığını elde etmek ve korumak anlamına gelmektedir. Böylece Muneharu, içinde bulunduğu maddi ve manevi kriz durumundan kurtulmanın yolunu Amaterasu ile ilişkisini güçlendirmekten geçtiğini deneyimlemiş ve benzer kriz durumunda olanlara öğretilerini aktarmıştır. Onun bu tecrübesi hareketin başlangıcı olmuştur.³⁰ Aynı şekilde Mokichi Okada (1882-1955), yaşadığı fiziksel ve psikolojik sıkıntılarının ardından, önce dinî hareketlere üye olmuş, ardından ise uyguladığı tekniklerle sağlığına kavuştuğunu söyleyerek 1935 yılında Sekai Kyusei Kyō hareketini kurmuştur.³¹

Japon YDH'lerin ortaya çıkışında, lider ve üyelerin yaşadığı olumsuz psikolojik hastalık veya tecrübelerin gerçekleşmesinde sosyoekonomik şartların etkisi önemlidir. Edo Dönemi'nden Shōwa Dönemi sonuna değin bu durum açıkça görülebilmektedir. Sebeplerin başında insanların sosyoekonomik durumlarının olumsuz yönde değişimi gelmektedir. Buna göre Edo Dönemi toprak politikalarının köylülerin beklentilerini karşılayamaması, zorunlu askerlik, yüksek maliyetler ve ağır vergiler tarım ve sanayide gerçekleştirilen merkezileşme politikalarının bir sonucu olmuştur. Olumsuz ekonomik koşullara tarım ürünlerinin satış fiyatlarının düşüşü, ülke nüfusunun büyük bir bölümünü teşkil eden köylü ve çiftçilerin fakirlik ve sefalet içerisinde yaşamalarına neden olmuştur.³² Ekonomik alanda yaşanan olumsuzlukların bir sonucu olarak 1885'te 100.000 çiftçi iflas etmiş, birçoğu ülke içerisinde

²⁹ Amaterasu (天照) veya Amaterasu-Ōmikami (天照大御神, 天照大神): Japon Mitolojisi'nde Takamagahara (高天原) olarak isimlendirilen Gök Diyarı'nın baş tanrıçasıdır. Aynı zamanda Güneş Tanrıçası olarak kabul edilen Amaterasu, Japon Hanedanlığı'nın atası olarak kabul edilmektedir. Bkz. Ōgate Tetsuo, "Amaterasu Ōmikami", *Kokugodaijiten* (Tokyo: Shogakukan, 1990), 71.

³⁰ Helen Hardacre, *Kurozumikyo and The New Religions of Japan* (New Jersey: Princeton University Press, 1986), 11, 50, 306.

³¹ Halil İbrahim Şenavcu, "Sekai Kyusei Kyo", *Yeni Dini Hareketler Ansiklopedisi*, ed. Süleyman Turan - Emine Battal (İstanbul: Okur Akademi, 2020); Şenavcu, "Japon Yeni Dini Hareketlerinde Halk Hekimliği: Sekai Kyusei Kyo Örneği", 204. Benzer şekilde kurulan bazı hareketler için bkz. Dinler, *Yeni Bir Japon Dini Hareketi: Oomoto*; Mustafa Bıyık, "Ōmoto", *Yeni Dini Hareketler Ansiklopedisi*, ed. Süleyman Turan - Emine Battal (İstanbul: Okur Akademi, 2020); Halil İbrahim Şenavcu, "Byakko Shinko Kai", ed. Süleyman Turan - Emine Battal (İstanbul: Okur Akademi, 2020).

³² James L. Huffman, *Japonya Tarihi* (İstanbul: İnkılap Yayınevi, 2020), 76.

diğer bölgelere veya yurtdışına göç etmiştir. Bununla birlikte açlık sınırı korunamadığından psikolojik rahatsızlıklar ve intihar vakaları artmıştır.³³ Meiji Dönemi'nden itibaren Shōwa Dönemi'ne kadar ise hızla artan kentleşme ve sanayileşme sürecinde, birçok sıradan insan yoksulluk sebebiyle köylerini terk etmek ve aşağı sınıfa düşmek zorunda kalmıştır. Bunlar arasında her an alt sınıfa düşme tehlikesi bulunan küçük işletme sahipleri, hizmet işletmeleri, mağaza sahipleri ve küçük fabrika sahiplerinden oluşan şehrin alt-orta sınıfı, YDH'lerin temel katılımcıları olmuşlardır.³⁴ Bunun temelinde Japon devletinin ve resmi dinî hareketlerin halkın sosyal reform ve eşitlik isteklerini gerçekleştirememesi yatmaktadır. Böylece YDH'ler sosyoekonomik problemlere eğilmişler, halk da ana akım dinî anlayıştan ziyade toplumsal problemlere çözüm üreten hareketleri tercih etmiştir.³⁵

Özetle psikolojik ve sosyoekonomik olarak insanların sıkıntı çekmeleri ve olumsuz tecrübeleri onları dinî ve dünyevî anlamda yeni çözümler aramaya yöneltmiştir. İlk dönem Japon YDH'leri incelendiğinde onların sadece dinî değil dünyevî alanı da kapsayacak düşünceler geliştirdikleri görülmektedir. Bu düşünce, Dünyevî Fayda (現世利益) olarak ifade edilen dinî bir dünya görüşü olup Şintoist-Budist münzevi yaşamıyla ilişkili bir kavramdır.³⁶ Japon YDH'lerinin bu ortak yaklaşımı özellikle kriz durumlarında ortaya çıkan çözüm odaklı düşüncenin bir ürünüdür. Onlar gelecek için umut vermekten veya manevi dünya hakkında farklı yaklaşımlar ifade etmekten önce insanın maddi ihtiyaçlarının karşılanmasıyla ilgilenmişlerdir. Dünyevi kazanç, insanların fiziksel iyileşmesinin dinî hareketler için önemini vurgulamaktadır.³⁷ Buna paralel olarak Japon YDH'ler popüler kültür olarak modern Avrupa düşüncesine değil, sıradan insanların deneyimine dayanan, yerli dinî değerlere sahip ve modern dünyayla örtüşmek için iyi bir komundaydı. Çünkü yeni dinler sekülerizm açısından görecelik, insanmerkezcilik, eşitlik, laiklik, insan sevgisi, insan aydınlanması ve çevre ile yaşam gibi ortak değerlere sahip olmuşlardır. Bu değerlerde, kişisel

³³ Milton W. Meyer, *Japonya Tarihi*, çev. Lizet Deadato (İstanbul: İnkılâp Kitapevi, 2014), 164.

³⁴ Yuri Hibino, "Shinshūkyō ni Okeru 'Josei' Senryaku", *Nenbō Shakaigaku Ronshū* 2003/16 (2003), 1.

³⁵ Kitajima Gishin, "Nippon Kindai Shinshūkyō Shichō to Kōkyōsei", *Yokkaichi daigaku Kankyo Chōhō Ronshū* 16/2 (2013), 1.

³⁶ Tullio Federico Lobetti, *Ascetic Practices in Japanese Religion* (London: Routledge, 2013), 66.

³⁷ Ichro Hori, *Folk Religion in Japan* (Chicago: The University of Chicago Press, 1968), 223-225; Arif Mateen, "New Religious Movements of Japan: An Overview of New Paradigm", *IOSR Journal Of Humanities And Social Science* 21/4 (2016), 93.

olarak benliği silmeden benlik merkezli olmanın ötesindeki kamusal dünyaya geçişi mümkün kılan toplumsal felsefi düşüncenin unsurlarını bulabilmekteyiz.³⁸ Böylece YDH'ler dinî canlanma ve gelişmenin sağlayıcısı olmakla kalmamışlar; modern Japon toplumunun doğuşuna, özellikle köy yaşamından şehir yaşamına geçişe uyum sağlanmasına katkı yapmışlardır.³⁹

2. Tarihi

Japon YDH'leri ne zaman ortaya çıkmıştır? Bu soru eski ve yeni algısı ve modern değişimin ilk etkilerinin toplumda ne zaman görüldüğüyle ilgilidir. Bu açıdan Japonya'da YDH'lerin varlığı büyük oranda son iki yüz yılda Japon toplumunun modernleşme sürecine bağlıdır. Bu süreçte Japon YDH'leri hızlı toplumsal değişimin dinî inançlarla uyumunu sağlamış, alternatif bir çözüm ve telafi edici bir rol oynamışlardır.⁴⁰ Bu rolün de temelinde Japon dinî çoğulculuğu yatmaktadır. Özellikle aynı coğrafyada kurumsallaşmış Uzak-doğu dinleri (Budizm, Şintoizm, Çin Dinleri) insanların bir arada yaşamalarına olanak sağlamıştır.⁴¹ Japon toplumunda da bu hareketler özellikle 1882'den itibaren vatandaşların toplumda geçerli bir statüye sahip olmasının temel yolu olarak görülmüştür.⁴² Bu yaklaşım çerçevesinde Japon YDH'lerini 19. yy'dan itibaren başlatan araştırmacılar, onları içinde buldukları bölgenin tarih, dil ve kültür özellikleriyle dikkate almaktadırlar. Dolayısıyla Japon YDH'lerinin din-devlet ilişkisi ekseninde gelişmelerinin incelenebilmesi açısından Edo Dönemi (1603-1868), Meiji Dönemi (1868-1912), Taishō (1912-1927) ve Shōwa (1927-1945) dönemleri altında incelenmesi daha uygun görünmektedir.

Edo Dönemi⁴³ (1603-1868), Japonya'da uzun bir dönem olup Tokugawa İyesu'nun (1543-1616) Tokugawa Şogunluğu'nu⁴⁴

³⁸ Gishin, "Nippon Kindai Shinshūkyō", 1.

³⁹ Clarke, *New Religions*, 263.

⁴⁰ Onishi, "Shūkyō to Kindaisei", 36.

⁴¹ Winter, "Japanese New Religious Movements", 17.

⁴² Earhart, *The New Religions of Japan*, 5.

⁴³ Edo Dönemi, Tokugawa İyesu'nun Edo'da (günümüzde Tokyo) 1603'te Tokugawa Şogunluğu'nu kurmasıyla başlayıp Meiji Dönemi'ne kadar (1868) süren siyasi bir dönemdir. Kurulduğu yere nazaran Edo Dönemi denmiştir. Kurucusuna atfen Tokogawa Dönemi de denmiştir. Bu dönemde ticari ve özel istisnalar dışında ülkeden Japonların ayrılması ve diğer ülkelerden göç alınması yasaklanmıştır. Bkz. Halil İbrahim Şenavcu, "Tarihsel Süreç İçerisinde Japon Budizmi: Genel Bir Bakış", *Türkiye Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi* 1 (2016), 55.

⁴⁴ Şogunluk (将軍) idari bir kavramdır. Edo Dönemi, bölgesel kısımlara *Daimyo* (大名) bölünmüş ve *Hanshu* (藩主) denilen feodal liderler tarafından yönetilmiştir. Feodal liderler merkezi yönetime yani Bakufu'ya (幕府) bağlı olmuştur. Merkezi Edo'ya -günümüzde

kurmasıyla (1603) başlamıştır. Dönemin özelliği, dış tehlikelere karşı uzun bir süre dışa kapalılık politikası uygulanmış olmasıdır. Bu politika, Japonya'nın günümüz toplumunun dinî, kültürel ve entelektüel karakteristiğinin gelişim dönemi olarak görülmüştür.⁴⁵ Modern anlamda Japon YDH'leri Edo Dönemi'nin son elli yılına gelindiğinde ortaya çıkmıştır.⁴⁶ Japon dinî gelenekleri ekseninde farklı halk inançlarına odaklanan birçok YDH ortaya çıkmıştır. Japon YDH'leri ilk ortaya çıktığı bu yıllardan itibaren alışılmış dinî yaşamın dışında görülmüşlerse de süreç içerisinde eski ve modern dönemlerin bir uzlaşma gayreti olarak anlaşılabilirlerdir.⁴⁷ Bu dönemin özelliklerini yansıtan "*Köylü Hareketleri*" olarak isimlendirilen dinî hareketler olmuştur. Bu kavram Kuruzomikyō, Tenrikyō ve Konkōkyō YDH'lerini içermektedir. Bu hareketlerin ortak özelliği sosyoekonomik ve buna bağlı olarak sosyodinî kriz durumlarının bir ürünü olmalarıdır.⁴⁸ Örneğin, Kurozumikyō'nun kurucusu olan Kurozumi, 1812'de anne-babasının dizanteriden ölümünden sonra tüberküloza yakalanmış ve bununla gelen psikolojik sıkıntılar geçirmiştir.⁴⁹ Hastalığı iki yıl süren Kurozumi, iddiasına göre 1814'de kutsalla iletişimi sonucunda iyileşmiştir. Ona göre maddi-manevi tüm olumsuzluklar Amaterasu'ya yönelmeyip onun aracılığıyla inancını güçlendirmemesinden kaynaklanmaktadır. Dinî bir yaşam en yüce erdemdir. Onun bu görüşleri döneminin getirdiği maddi-manevi krizlere manevi bir cevap niteliği taşımıştır.⁵⁰ Konkōkyō, şifa uygulamalarıyla öne çıkan bir harekettir.⁵¹ Sosyoekonomik yoksunluklardan psikolojik sıkıntılara düşen insanları

Tokyo- bağlı Bakufu yönetimi, Şogun'un askeri bir hükümet organı olarak işlev görmüştür. Yönetim, en güçlü Daimyo olan Şogun'un liderliğinde Samurai askeri sınıfının elindedir. Tokugawa ailesi 1603'den 1868'e kadar yönetimi elinde tutmuştur. Bu özelliğiyle Şogun bir güç merkezidir. Şogunluk bu özelliğiyle Avrupa feodalizminden oldukça farklılık göstermiştir. Bkz. Hakkı Büyükbaş, "Japon Modernleşmesi Üzerine (1868-1912)", *Bilimname* 2003/3 (2003), 68.

⁴⁵ Huffman, *Japonya Tarihi*, 69.

⁴⁶ Clarke, *New Religions*, 263.

⁴⁷ Winter, "Japanese New Religious Movements", 20.

⁴⁸ Onishi, "Shūkyō to Kindaisei", 37; Jacop K. Olupona, *Beyond Primitivism: Indigenous Religious Traditions and Modernity* (New York: Routledge, 2004), 217.

⁴⁹ Kurozumikyō (黒住教), Munetada Kurozumi (宗忠黒住) (1780-1850) tarafından 1814'te kurulan bir YDH'dir. Amaterasu ile manevi ilişkinin güçlendirilmesinin maddi-manevi hastalıkların tedavisi olduğunu vurgulamıştır. Bkz. Hardacre, *Kurozumikyō and The New Religions of Japan*.

⁵⁰ Helen Hardacre, *Shinto: A History* (Oxford: Oxford University Press, 2017), 306.

⁵¹ Konkōkyō 金光教, 1859'da Konkō Daijin 金光大陣 (1814-1883) tarafından kurulmuş bir YDH'dir. Japon halk inançlarını çıkış noktası yapan hareket, Geç Edo Dönemi'nin sosyodinî gelişiminde etkili olmuştur. Bkz. Konko Daijin, *Konko Daijin: A Biography* (Amerika: Konko Churches of America, 1981).

iyileştirmeye karakterize edilmiştir. Japonya’da döneminin en etkili YDH’si olmuştur. Bunda toplumda yaşanan sorunlara halk inançları eksenli manevi bir çözüm sunması etkili olmuştur. Tenrikyō’nun odak noktası hastalıkları tedavi etmek ve sürekli zihni disiplin egzersizleri uygulamak suretiyle aydınlık ve mutlu bir hayatı gerçekleştirmek olmuştur.⁵² Öğretilerinde din-devlet ilişkilerinin getirdiği değişimler olsa da, bu hareket ruhun maddi-manevi rahatsızlıklardan zihindeki tozları süpürmek suretiyle arındığını ifade etmektedir. Günümüzde bu hareket, hastaneler inşa etmekte, modern tedavinin ötesinde hastalıkların halk inanışlarına dayanan farklı yöntemlerle de iyileştirilebileceğini iddia etmektedir. Bu durum, sağlığa fazla önem verilmediği dönemin koşullarında ortaya çıkan ve sağlık konusundaki gelişmeler sonucu kendine alan açmaya çalışan hareketin adaptasyon sürecidir.⁵³

Meiji Dönemi (1868-1912),⁵⁴ Japonya tarihinde birçok alanda bir dönüm noktasıdır. Modernleşme çerçevesinde politik, ekonomik, toplumsal ve dinî anlamda önemli yenilikler gerçekleştirilmiştir. Sonuçları dinî hareketler alanında da kendisini gösteren bu dönemde din-toplum-devlet ilişkilerinde çeşitlilik ön plana çıkmış, Edo Dönemi’nde ortaya çıkan dinî hareketlerin yükselişine ve çeşitli YDH’lerin oluşmasına katkı sağlamıştır.⁵⁵ İmparator Meiji, bu döneme kadar uygulanmamış bir düzenlemeye gidip toplumda yaygın olan Şintoizm ve Budizm dinî hareketlerini kontrol altına almak istemiştir. Buna göre öne çıkan dinî hareketler resmî anlamda Şinto Mezhepleri (教派神道) düzenlemesiyle birer Şintoist mezhep olarak kabul edilmişlerdir. Şinto Mezhepleri İzumo Oyashirokyō (出雲大社教), Ontakekyō (御嶽教), Kurozumikyō (黒住教), Konkōkyō (金光教), Jikkōkyō (実行教), Shins-hūkyō (神習教), Shintō Taikyō (神道大教), Shintō Shūseiha (神道修成派), Shintō Taiseikyō (神道大成教), Shinrikyō (神理教), Tenrikyō (

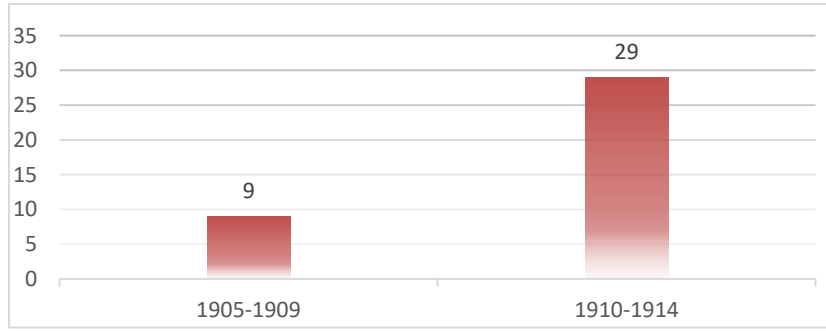
⁵² Tenrikyō 天理教, 1838’de Nakayama Miki 中山みき(1798-1887) tarafından kurulmuş bir YDH’dir. Şifa uygulamalarıyla öne çıkmaktadır. Bkz Tenrikyō Kyōkai Honbu, *The Life of Oyasama, Foundress of Tenrikyō* (Nara: Tenrikyō Headquarters, 1996).

⁵³ Bryan Wilson, *Dini Mezhepler: Sosyolojik Bir Araştırma* (İstanbul: İz Yayıncılık, 2004), 261-262.

⁵⁴ Meiji Dönemi, adını İmparator Meiji’nin Edo Dönemi’nin yönetim sistemi ve politikalarını sonlandırarak merkezi bir yönetimle Japon modernleşmesinin başlatıldığı 1912’de ölümüne kadar süren bir dönemdir. İmparatorun adına ithafla Meiji Dönemi denmiştir. Bkz. Hasan Fatih Seval, “Japon Kalkınmasının Temel Taşı: Meiji Restorasyonu ve İwakura Heyeti”, *İş ve Hayat* 3/5 (2017), 103.

⁵⁵ H. Neill McFarland, *The Rush Hour of the Gods* (New York: Macmillan, 1967), 238; Inoue, “Shinshinshūkyō”, 10, 24; Ethan Segal, “Meiji and Taishō Japan: An Introductory Essay”, *Becoming Modern: Early 20th-Century Japan through Primary Sources*, ed. Colorado Boulder University (Colorado: University of Colorado Boulder, 2015).

天理教), Fusōkyō (扶桑教) ve Misogikyō (禊教) olarak 13 mezhepten oluşmaktadır.⁵⁶ Bu politika ve seçilen hareketlerin ortak özelliği, devlet tarafından kurumsallaşmış olarak kabul edilmeleri ve diğer dinî hareketlerin ancak bu 13 hareketin Şintoist birer alt kolu olarak resmîyet kazanabileceğidir. Bu uygulamaya göre, eğer bu dinî hareketlerden birine bağlı olunmazsa devlet o hareketi zararlı ve illegal kabul etmekteydi. Diğer bir açıdan ise bu resmî hareketler Japon toplumunun hiyerarşik modernleşmesini amaçlasa da resmî dinî yapıyı tercih etmeyen insanların özgürlükçü ve senkretik dinî hareketlere eğilimleri için çıkış noktası oluşturmuşlardır.⁵⁷ Böylece durum Şinto Mezhepleri düzenlemesinin aleyhine olmuş, gayriresmî senkretik YDH'ler artış göstermiştir (Tablo: 1):

Tablo 1: 1905-1909 ve 1910-1914 Yılları Arasında Ortaya Çıkan YDH'lerin Sayısı⁵⁸

Tablo 1'de görüldüğü üzere Meiji Dönemi, YDH'ler için bir gelişim noktasıdır. 1905-1909 yılları arasında dokuz dinî hareket mevcutken 1910-1914 yılları arasında 29 dinî hareket ortaya çıkmıştır. 1905'den 1914'e kadar 3,2 kat artış gösteren hareketler, merkezi bir yönetim yapısına olan geçişin sonuçları olarak görülebilmektedir. Çünkü savaş sonrası ekonomik krizle mücadele edilirken ülke gelirinin büyük kısmının askeri alana aktarılmasının, sosyal ve dinî sivil hareketlerin artmasına neden olduğu görülmektedir.

⁵⁶ Nobutaka Inoue, "The Formation of Sect Shinto in Modernizing Japan", *Japanese Journal of Religious Studies* 29/3-4 (2002), 406.

⁵⁷ Benjamin Dorman, *Celebrity Gods: New Religions, Media, and Authority in Occupied Japan* (Honolulu: University of Hawai'i Press, 2012), 52.

⁵⁸ Nobutaka Inoue, *Japanese New Religions in The Age of Mass Media* (Tokyo: Kokugakuin University, Institute for Japanese Culture and Classics, 2017), 70.

Diğer taraftan resmiyet elde etseler de Tenrikyō, Kurozumikyō ve Konkōkyō gibi sosyoekonomik tabanlı YDH'ler sürekli bir denetim ve baskıya uğramışlardır.⁵⁹ Meiji Dönemi'nin politikasının hükümete olan dinî ve siyasi eleştirilerin ortaya çıkışını engellemede kısa süreli bir etkisi olmuştur. Fakat sonraki dönemlerde, karşı eleştirilerde bulunan dinî hareketlerle sürtüşmelerini İkinci Dünya Savaşı sonuna kadar devam ettirmiştir. Örneğin Ōmoto⁶⁰ hareketi, kısıtlamalara ve sürekli denetimlere politik eleştiriler getirmiştir.⁶¹ Meiji Dönemi'nin YDH'ler üzerindeki politikası belirli bir sistematığe göre gerçekleştirilmemiştir. Konkōkyō, Tenrikyō ve Maruyamakyō hareketlerine hükümet denetimi böyle gerçekleşmiştir. Örneğin, 1873'te Konkōkyō'nun devletin "ahlaki eğitim ve öğretim görevlileri" yönergelerini yerine getirmediğinden eğitim için uygun şartları taşımadığı ve bu sebeple din değiştirme (üye toplama) faaliyetlerinin durdurulması kararı verilmiştir. Ancak iki ay gibi kısa bir süre sonra da faaliyetlerine devam edebileceği bildirilmiştir. Tenrikyō hareketi 1874 yılında Nara eyaletinde bulunan tüm merkez ve ofisleri incelenmek üzere kovuşturma gerçekleştirilmiş, dinî lider Nakayama Miki 1885-1886 yıllarında birçok kez sorguya çekilmiştir. Meiji Dönemi YDH'leri kurumsal etkilerini geliştirmiş olduklarından, faaliyetleri yetkililerinin dikkatini çekmiş, denetim ve sorgulamalarla karşı karşıya kalmışlardır.⁶²

618 | db

Taishō Dönemi (1912-1927), adını imparatoru olan Taishō'dan almaktadır. Bu dönemde Meiji Dönemi'nin imparatorluk politikaları devam ettirilmiş, herkesin imparatora ve imparatorluğa bağlı olması gerektiği vurgusu, dinî ve politik motiflerle siyasi ve askeri alanda daha baskın bir hale gelmiştir. Dönemin en belirgin olayı, belki de kırılma noktası, YDH'lerde artış yaşandığı ve onlara olan ciddi müdahalelerin başladığı 1921 yılıdır. Bu yılda YDH'ler üzerindeki denetim ve takibat daha şiddetli hale gelmiş, toplumsal alanda muhalif faaliyet gösteren dinî hareketler polis baskınları, kurum kapatma ve hapis cezaları gibi durumlarla karşılaşmışlardır.⁶³

⁵⁹ Katsuya Oguri, "Chian İjho Hantairon no Shoso", *Hōmanabu: Hōritsu, Seiji, Shakai* 68/1 (1995), 509-510; Dorman, *Celebrity Gods*, 52.

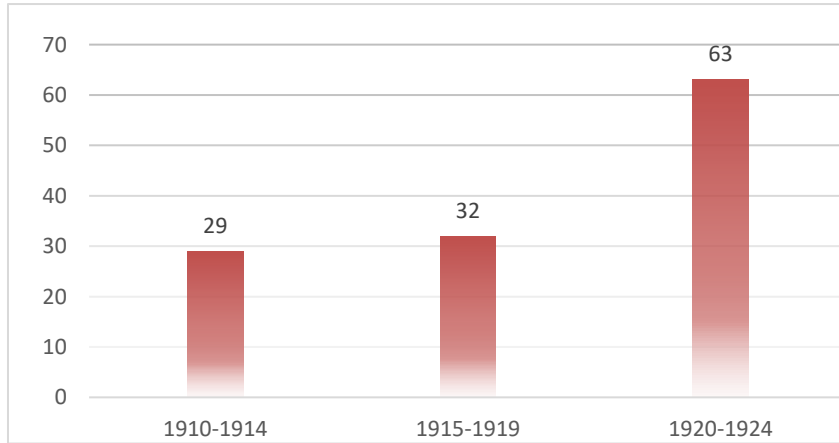
⁶⁰ Ōmoto (大本), 1892'de Nao Deguchi (なのお出) tarafından kurulmuş bir YDH'dir. Ortak lider Onisaburō Deguchi (王仁三郎出口) tarafından kurumsallaştırılan hareket, devlet tarafından 1921'de bir süre ve 1935'de tamamen kapatılsa da 1945'den itibaren günümüze kadar faaliyetlerine devam etmiştir. Bkz. Nancy K. Stalker, *Prophet Motive: Deguchi Onisaburo, Ōmoto, And The Rise of New Religions in Imperial Japan* (Honolulu: University of Hawai'i Press, 2008).

⁶¹ Clarke, *New Religions*, 258, 263.

⁶² Inoue, *Japanese New Religions*, 21.

⁶³ Inoue, *Japanese New Religions*, 24.

Modernleşme çalışmaları, çözümlerin yanında çözülmesi gereken yeni sorunları da beraberinde getirmiştir. 1904-1905 Rus-Japon Savaşı galibiyetle sonuçlansa da askeri giderlerin oluşturduğu ekonomik krizlerin tam olarak iyileştirilemeyişi ve bunun üzerine Japonya genelinde kırsaldaki üretim sorunlarına bağlı olarak pirinç fiyatlarının aşırı yükselişi, kır ve kent kesiminde yaşayan vatandaşların üzerinde ciddi olumsuz etkiler oluşturmuştur. 1914-1918 yılları arası sosyoekonomik tabanlı hareketler ortaya çıkmıştır.⁶⁴ Bu eylemlere daha çok tarım sektöründe olan çiftçiler ve ev hanımları katılmıştır.⁶⁵ Rus-Japon Savaşı'nın ekonomik etkilerinin giderilmeyişinin de etkisiyle eylemler artarak devam etmiştir. 1918'deki eylemlere bir milyondan fazla kişi katılmış, eylemciler şiddete başvurmuş, hükümet binalarına zarar verilmiştir. Olaylar, dönemin başbakanının istifasıyla sonuçlanmıştır.⁶⁶ Bu olayların bir neticesi olarak YDH'lerin varlığında artışlar görülmüştür (Tablo: 2):

Tablo 2: 1910-1914, 1915-1919 ve 1919-1926 Yılları Arasında Japonya'da Ortaya Çıkan YDH'lerin Sayısı⁶⁷

⁶⁴ Claus Offe, "Yeni Sosyal Hareketler: Kurumsal Politikanın Sınırlarının Zorlanması", *Yeni Sosyal Hareketler*, ed. Kenan Çayır (İstanbul: Kaknüs Yayınları, 2016), 58; Zafer Yenil - Biray Kırılı, "Distopyalar ve Ütopiyalar Arasında Karşı Küreselleşme Hareketleri", *Birikim Dergisi* 197 (2005), 11.

⁶⁵ Nobuaki Teraki - Midori Kurokawa, *A History of Discriminated Buraku Communities in Japan* (Folkestone: Renaissance Books, 2019), 163-174.

⁶⁶ Segal, "Meiji and Taishō Japan: An Introductory Essay".

⁶⁷ Inoue, *Japanese New Religions*, 70.

Tablo 2’de görüldüğü gibi kriz durumlarının etkileriyle 1910-1919 yılları arası artış hızında pek bir değişiklik olmasa da 1920’lere gelindiğinde sadece beş yıl içinde 63 YDH ortaya çıkmıştır. Taishō hükümetinin bu gelişmelere refleksi sosyal hareketler üzerinden olmuş, onlar gibi YDH’leri de siyasi ve illegal kabul ederek baskılama yoluna gitmiştir. Aslında bu olgu, yeni dinî oluşumların büyük çoğunluğunun bir eleştiri ve alternatif olarak ortaya çıkışı ve yerleşik kurumlardan gelen tepkileri de beraberinde getirmektedir. Bu onların karakteristik özellikleri arasında olan bir fenomendir.⁶⁸

Sürecin ilk ciddi sonuçları 1921’de ortaya çıkmış, çoğu dinî hareketin lideri tutuklanmış ve hareketin faaliyetleri durdurulmuştur. Örneğin Ōmoto’nun ortak kurucusu Onisaburō Deguchi, hareketini politik ve siyasete açık hale getirerek hükümete eleştirilerini dinî-siyasi eksende dile getirdiğinden 1921’de altı yıl hapis cezası almıştır. Onisaburō, kefaletle serbest bırakılmış ancak suç unsuru resmî olarak devam etmiştir. Hükümetin bu girişimi salt bir girişimden ziyade YDH’lerin artış hızının düşmesinin amaçlandığına işaret etmektedir. Çünkü Ōmoto’nun kuruluşu 1892 tarihlidir.⁶⁹ Taishō yönetimi bununla kalmamış, toplumsal veya dinî olsun kendisine muhalif olarak gördüğü tüm girişimleri 1925’te Barış Koruma Yasası (治安維持法) ile sınırlandırmıştır. Bu düzenleme içeriğinde dış ve iç ilişkilerde hükümet kontrollü barış hedeflenmiştir. Ülke içerisindeki hükümet karşıtı eylemler ve siyasi eleştirilerin yanında dinî içerikli eleştiriler de yasanın kapsamına alınmıştır. Buna göre ulusal yönetimde reform vurgusu yapan veya bu kapsamda sözlü ve yazılı faaliyetlerde bulunan hareketlere müdahale edilebilecek hatta faaliyetleri durdurulabilecektir. Bu düzenlemeyle birlikte YDH’ler ve hükümet arasındaki ilişki daha da gergin bir hal almıştır.⁷⁰

Shōwa Dönemi’nde (1927-1945) söz konusu gerginlik devam etmiştir. 1925’teki düzenlemeyle birlikte YDH’ler, dinî temelli sosyopolitik eleştirilerinde daha uzlaşımçı bir yol izlemişlerdir. Ancak onların bu tutumu geçici olup toplumdaki varlıklarını devam ettirme amacına dayanmaktaydı. Örneğin Hito no Michi (günümüzde P.L. Kyōdan),⁷¹

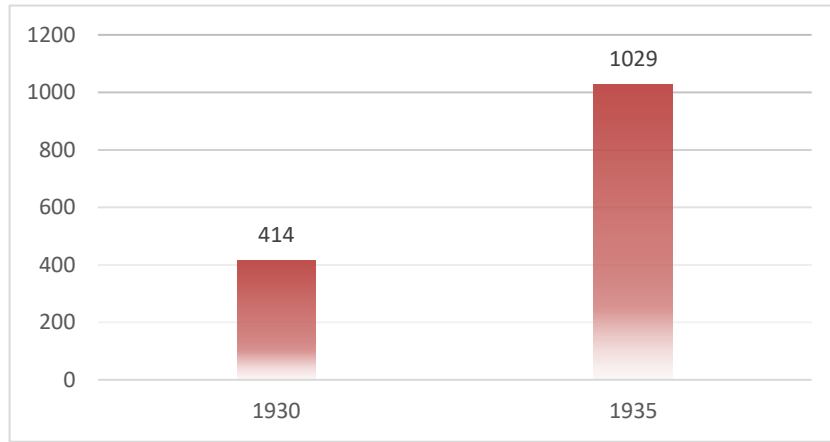
⁶⁸ Günay, *Din Sosyolojisi*, 492.

⁶⁹ Nancy Stalker, “Ōmoto”, *Handbook of East Asian New Religious Movements*, ed. Lukas Pokorny - Franz Winter (Boston: Brill, 2018), 57.

⁷⁰ Dorman, *Celebrity Gods*, 54.

⁷¹ Hito no Michi (人の道), Miki Tokuharu (1871-1938) tarafından 1925’te kurulan bir YDH’dir. 1934’te hükümet tarafından kapatılan hareket Miki Tokuchika (1900-1983) tarafından 1946’da P.L. Kyōdan (パーフェクト リバタイー教団) adıyla tekrar kurularak

1930'lerden itibaren inanç ve ritüellerini imparatorluk üzerinde yoğunlaştırmış, imparatorluğun başarısı için günlük dua ritüelleri düzenleyerek hükümet politikalarına destek vermiştir.⁷² Meiji Dönemi'nden beri Tenrikyō ve Konkōkyō'dan sonra, 1931'den itibaren de Ōmoto, Japonya'nın Devlet Şintosusu (国家神道) eksenli imparatorluk politikalarını onaylayan üçüncü kurumsal YDH olmuştur.⁷³ YDH'ler açısından olumsuz gelişmelerin varlığı, beklenildiği gibi artış hızlarında azalma etkisi yapmamış, bilakis sayının artmasına neden olmuştur (Tablo 3):

Tablo 3: 1930 ve 1935 Yıllarında Japonya'da Ortaya Çıkan YDH'lerin Sayısı⁷⁴

Tablo 3'te görüldüğü gibi dinî hareketlerin nicel artışı katlanarak yükselmeye devam etmiştir. 1920-1924 yılı verileriyle (Tablo 02) karşılaştırıldığında 63 olan dinî hareket sayısı altı yıl içerisinde 6,5 kat artarak 414'e yükselmiştir. 1930'dan 1935'e kadar geçen beş yıllık sürede ise 2,4 kat bir artış yaşanmıştır. YDH'lerin artış hızlarında

faaliyetlerine devam etmiştir. Bkz. Masanobu Yamada, "The Church of Perfect Liberty", *Encyclopedia of Latin American Religions*, ed. Henri P. P. Gooren (Cham: Springer International Publishing, 2014), 1-6.

⁷² Sheldon Garon, *Molding Japanese Minds: The State in Everyday Life* (Princeton: Princeton University Press, 1997), 77; Stalker, *Prophet Motive: Deguchi Onisaburo, Ōmoto, And The Rise of New Religions in Imperial Japan*, 178.

⁷³ Yoshihide Sakurai, "Shinshūkyō no Keisei to Shakai Hendō: Chigai - Gendai Nihon ni Okeru Shinshūkyō Kenkyū no Saikendō", *Hokkaidō Daigaku Bungakubu Kyō* 46/1 (1997), 137.

⁷⁴ Trevor Astley, "An Introduction to The Japanese New Religions", *Nanzan Guide to Japanese Religions*, ed. Paul Loren Swanson - Clark Chilson (Hawaii: University of Hawaii Press, 2006), 14.

herhangi bir azalma olmayışı ve hükümet politikalarını onaylar gözü-
küp onaylanmayan faaliyetlerine devam etmeleri yaşanan gerginliği
üst seviyeye çıkarmış, dinî hareketlerin çoğu askeri müdahalelerce ka-
patılmış ve merkezleri tahrip edilmiştir. Hareket liderleri müebbet ha-
pis cezasına çarptırılmışlardır. 1940'ta hükümet Dinî Organizasyonlar
Yasası (宗教団体会法) ile bir düzenleme yapmıştır. Bu yasayla hükümet,
dolaylı müdahale ve denetimini arttırarak onlar üzerinde tam bir yetki
sağlamıştır. Bu gelişmelerden üç yıl sonra 1945'te Japonya İkinci
Dünya Savaşı'ndan mağlup ayrılmasıyla Meiji Dönemi'nden itibaren
uygulanan devlet politikaları sona ermiştir.⁷⁵

İkinci Dünya Savaşı sonrası tüm dünya, hızlı toplumsal ve kültürel
değişimlerle karşı karşıya kalmıştır. Bu durum, dine olan bakışın fark-
lılaşması ve dindarlaşma açısından yeni bir süreci de beraberinde ge-
tirmiştir. Nitekim yalnızca Japonya'da değil, tüm toplumlarda, YDH'le-
rin gelişimi, bu hızlı değişim olgu ve süreçlerine paralel olarak geli-
miştir.⁷⁶ Japonya için ise Pasifik Savaşı'nın (1941-1945) Japonların ye-
nilgiyle sona ermesi ülkenin sonraki dönemlerinde din-devlet ve din-
toplum ilişkisinde iyileştirici ve düzenleyici bir dönemin varlığına işa-
ret etmektedir. İkinci Dünya Savaşı sonrası dönem ile süregelen küre-
selleşme ve ona karşı tepkinin birbiriyle kesiştiği 1970'lerin ilk yarısı-
nın öncesi ve sonrası olmak üzere iki kısma ayrılabilir. Önceki
disiplinlere ek olarak, dinî değişim, YDH'ler ve İslam benzeri kültürle-
rarası dinler gibi bir dizi yeni disiplinler kurulmuştur. Dinler arası
ilişki ve iş birliği, yaşam ve ölüm çalışmaları gibi diğer sınırlar ve cin-
siyet çalışmaları da geliştirilmiştir.⁷⁷

Japon tarihinin önceki dönemlerine bakıldığında din-devlet ilişki-
sinin sadece resmi devlet dini çerçevesinde kabul edildiği antiseküler
bir durum görülmektedir.⁷⁸ Fakat savaştan sonraki dönemde 1947'de
Japon devleti anayasasında önemli değişikliklerin yürürlüğe girmesi
bu durumu değiştirmiştir. Buna göre Kasım 1946'de anayasaya "*Din
özgürlüğü her alanda herkese garanti edilemez*", "*Hiçbir dinî örgüt
devletin herhangi biriminden imtiyaz alamaz ve herhangi bir otoriteyi
kullanamaz*" ve "*Din eğitimi devletin herhangi bir kurumu tarafından*

⁷⁵ Astley, "An Introduction", 7.

⁷⁶ Günay, *Din Sosyolojisi*, 491.

⁷⁷ Tamaru Noriyoshi, "Sengo Nippon no Shūkyōgaku: Nippon no Shūkyō Kenkyū no Hyakunen ni Yosete", *Tokushu Dairoku Jusankai Gakujutsu Taikai Kyō* 78/4 (2005), 1147.

⁷⁸ Nabutaka Inoue, *Contemporary Japanese Religion* (Tokyo: Foreign Press Center, 2000), 16.

verilemez' maddeleri eklenmiştir.⁷⁹ Başlangıçta din-devlet ilişkilerinin gerildiği hatta kopmaya uğrayacağı şeklinde yorumlamalara sebep olabilecek bu maddeler, ilgili maddelerin üçüncüsü ile tam olarak anlamına kavuşmuştur. Kitagawa ve Susumu'nun vurguladığı üzere Japon toplumunda din-devlet işlerinin ayrı olduğu ve dinî eğitimin devlet tarafından verilmediği bu tür bir uygulama, toplumsal ve ekonomik gelişmelere uyum sağlamanın bir gereği olmuştur.⁸⁰

Bu anlamda toplumda kurumsallaşmış olsun veya olmasın hiçbir dinî hareketin devlet ile siyasi-politik bir bağı olmayacak, onların tek konusu toplumun kendisi olacaktır. YDH'lerin faaliyet alanının toplum olarak belirlenmesi ile Japon toplumunun kalkınmasında, özellikle üyelerini olumlu davranış ve ahlaki erdemlere yönlendiren yeni bir manevi alanın oluşmasında büyük katkılarının olduğu ifade edilmiştir.⁸¹ Teknolojik gelişmelerin de bu sürece katkısı büyük olmuştur. Modern dönemde kitap, gazete, dergi, radyo ve televizyon gibi kitle iletişim araçlarının dünya çapındaki etkisi, yerel dinî inançlar ve öğretilerin de dünya ölçüsünde yayılmasına imkân vermiştir.⁸²

Japonya'nın hızlı bir şekilde yeniden inşası, kentleşmesi ve ekonomik büyümesi ile olmuştur. Savaşın yenilgisi, ülke genelinde yaşanan yıkım, dış güçlerin işgali, eski rejimin itibarsızlaştırılması ülkede manevi bir boşluk yaratmıştır. Pek çok kişinin bu tür güvensizlik ve kargaşalara atfen açıklamalar veya dinî anlamlar aradığı bu dönemde, Japonya'yı savaşa sokan ve yenilgiye uğratanların militarist rejimin destekçileri olan yerleşik Şinto ve Budizm gelenekleri oldukları düşünülmüştür. Savaşın ardından yeni anayasa değişiklikleri, din ve devlet ilişkisini değiştirerek toplumda eşitlikçi bir hoşgörü ortamı sağlamıştır.⁸³

1970'lere gelindiğinde hukuki ve toplumsal düzenlemelerin yanında YDH'lerin dinî stratejilerinde yaptıkları değişiklikler de onların

⁷⁹ The Constitution of Japan, The Constitution of Japan (The Constitution of Japan), *Constitution and Government of Japan* 1-103 (Erişim 20 Ekim 2021); Astley, "An Introduction", 101.

⁸⁰ Joseph M. Kitagawa, *Religion in Japanese History* (New York: Columbia University Press, 1990), 305; Susumu Shimazono, "From Salvation to Spirituality: The Contemporary Transformation of Religions Viewed from East Asia", *Religious Studies in Japan* 1/ (2012), 291.

⁸¹ Clarke, *New Religions*, 129-181; Shimazono, "From Salvation to Spirituality: The Contemporary Transformation of Religions Viewed from East Asia", 291.

⁸² Günay, *Din Sosyolojisi*, 489.

⁸³ Ian Reader, *New Japanese Religions: An Overview* (Lancaster: University of Lancaster, 2015), 16.

toplumla uyum sağlamalarına ve yükselişlerine olanak sağlamıştır.⁸⁴ Akademiye ise dinî gruplar için “*Yeni Dinî Hareketler*” ve “*Yeni Dinler*” terimi yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır. Bu yaklaşım, yeni dinlerdeki değişimlerin sosyal değişimlerle ilgili olduğu fikrine dayanmaktadır.⁸⁵ Örneğin Budist YDH’ler Şintoist YDH’lerden daha hızlı bir uyum süreci geçirmişlerdir. Bu başarıları onların savaş sonrası dinî stratejilerinde din-devlet ilişkilerinde gerilimden uzak olmalarıyla birlikte artan şehirleşmeyi ve bunun bir sonucu olarak da insanların tapınaklardaki dinî uygulamalara katılımdan çekinmelerini dikkate almalarından kaynaklanmaktadır. Böylece Budist YDH’lerin çoğu, Şintoist hareketlerden daha önce evlerde bireysel ve tapınaktan bağımsız olarak dinî uygulamaları yerine getirebileceklerini belirtmişlerdir.⁸⁶

Japonya’da modernleşme ve YDH’lerin uyumu seküler bir düzlemde 1990’lara kadar devam etmiş, inanç ve ritüelde odak nokta birey ve tecrübelerin değeri olmuştur. Özellikle 1970’lerden 1990’lara kadar YDH’ler hem toplumda hem de akademik alanda, bireylerin maneviyatı üzerine eğilen ve buna yönelik faaliyetlerde bulunan topluluklar olarak tanınmıştır. Ancak toplumdaki hızlı gelişim ve büyüme, birey veya gruplarda topluma adaptasyon sorunları, buna bağlı olarak da anti-seküler ve şiddete eğilimli dinî gruplara da zemin hazırlamıştır.⁸⁷ Örneğin; Aum Shinrikyō üyeleri 1995’te Tokyo hükümet binasına yakın bir metro istasyonunda 12 kişinin öldüğü, 6 bin civarı kişinin de yaralandığı bir terör eylemi düzenlemişlerdir.⁸⁸ Bu olay sonrası 1947’den itibaren 1990’lara kadar olan YDH algısı ve güveninde kırılmalar yaşanmıştır. Hükümet, olay sonrasında aynı yıl bir anayasa maddesini yürürlüğe koymuştur. Bu maddeye göre dinî hareket liderleri (tüzel kişiler) eylemlerinde üst bir merci olarak Eğitim Bakanlığı’na bağlanmış, faaliyetleri resmî bir kayda bağlı tutularak her an denetime açık hale getirilmiştir. Ayrıca her belgenin bir kaydının da resmî makama sunulması zorunlu hale getirilmiş ve yetkili kurum tarafından her an soruşturulmaya hazır hale getirilmiştir. Günümüzde de hâlen bu düzenleme geçerliliğini sürdürmektedir.⁸⁹

⁸⁴ İnoue, “Shinshinshūkyō”, 13.

⁸⁵ İnoue, “Shinshinshūkyō”, 4.

⁸⁶ Robert Kisala, “Norms of War in Japanese Religion”, *World Religions and Norms of War*, ed. Vesselin Popovski (New York: United Nations University Press, 2009), 89.

⁸⁷ Sakurai, “Shinshūkyō no Keisei”, 119.

⁸⁸ Emine Battal, *Kıyametin Gölgesinde Yeni Dini Hareketler ve Şiddet* (İstanbul: Okur Akademi, 2019), 110.

⁸⁹ Ministry of Foreign Affairs of Japan, Fourth Periodic Report by the Government of Japan under Article 40 Paragraph 1(b) of the International Covenant on Civil and Political Rights (Fourth Periodic Report by the Government of Japan under Article 40 Paragraph

3. Karakteristik Özellikleri

Modern dönemin YDH'lerinin çoğu, yerleşik inançlardan farklı olarak karizmatik liderlik, halk inançları, dinî çoğulculuk, eskatolojik dönüşüm ve maneviyata odaklanan sistemli ve fonksiyonel öğretiler oluşturmuşlardır. Bu çerçevenin temeli olarak da kendilerini geleneksel bir inancın alternatifi olarak gerçeğin anlamı/hakikati/temsilcisi olarak görmüşlerdir.⁹⁰ YDH liderleri, Japon toplumunda çoğunlukla, farklı tecrübelerle Tanrı ile ilişki kurabilen insan-şamanlar anlamında *İkigami* - Yaşayan Kami (生き神) olarak tanımlanmışlardır.⁹¹ Aynı zamanda kurucu üyeler, büyü yöntemler kullanmalarının yanında, sosyopolitik bir dinî lider olarak da görülmüşlerdir.⁹² YDH liderleri, inanç ve ritüellere atıfla iyileştirme ve kehanet yeteneği gibi manevi güçleri olduğunu iddia etmektedirler. İlham verici ve karizmatik tipolojileriyle, takipçilerine bu dünyada manevi gelişim, kurtuluş ve kişisel mutluluk sunan kişilerdir.⁹³ Örneğin, ilk dönemde Tenrikyō'nun lideri Nakayama Miki ve Konkōkyō'nun lideri Kawate Bunjiro kendilerini geleneksel ruhlardan daha üstün olarak takdim edip tamamıyla Tanrı tarafından kontrol edildiklerini iddia etmişlerdir. Böylece Tanrı, yardımcı hareketin lideri sayesinde diğer insanlara ulaştırabilmekte ve onları dinî-politik alanda yönlendirmektedir.⁹⁴

db | 625

Japonya'daki dinî sınıflandırma biçimi farklı bir yapıya sahiptir. Resmîyetin öncelik verildiği bu hareketler, "*Yeni Dinler*" biçiminde tanımlanmamaktadırlar. Japonya'daki dinî hareket veya kuruluşlar, kendilerini Kültür Bakanlığı bünyesinde Şintoizm veya Budizm gibi belirlenen din başlıklarının altında onların birer dinî hareketi olarak tanıtmak durumundadırlar. Bunu yapmak için kurumsal bir yapıda olmaları gibi bir dizi şartı yerine getirmek zorundadırlar. Bakanlık tarafından resmî kayıt altına alındıktan sonra gruplara yasal koruma ve çeşitli güvenceler verilmektedir (Bkz. 1947 Anayasası). Resmî kayıt kategorileri ise Şintoizm, Budizm, Hristiyanlık ve Diğerleri olarak dört kısımdır. YDH'lerin çoğu, kendilerini Şintoist veya Budist hareketler

1(b) of the International Covenant on Civil and Political Rights), II. *Information on Individual Articles of The Covenant* 15-18 (Erişim 20 Kasım 2021).

⁹⁰ Günay, *Din Sosyolojisi*, 494.

⁹¹ Şenavcu, "Japon Yeni Dini Hareketlerinde Halk Hekimliği: Sekai Kyusei Kyo Örneği", 203.

⁹² Wilson, *Dini Mezhepler*, 258.

⁹³ Reader, *New Japanese Religions*, 4.

⁹⁴ Akiko Yamashita, "The Eschatology of Japanese New and New Religions: From Tenrikyō to Kofuku no Kagaku", *Japanese Religions* 23/1-2 (1998), 132.

olarak tanımlamaktadırlar.⁹⁵ Japonya'daki YDH'lerde tek bir harekete üyelik veya üyelik zorunluluğu bulunmamaktadır. Bir dinî harekete mensup üyeler diğer dinî toplulukların ritüellerine ve festivallerine katılmakta, Şinto ve Budist tapınaklarını ziyaret ederek dua edebilmekte ve o dine üye olabilmektedirler. Bu durum, YDH'lerin toplumdaki başarısına katkıda bulunmaktadır. Çünkü bir dinî harekete üye olmaları için geleneksel, ailevi ve kültürel değerlerinden vazgeçmeleri gerekmemekte, rahatlıkla diğer inanç ve dinî uygulamaları paylaşabilmektedirler. Örneğin bazı Şintoist YDH'lerin Budist tapınaklarında cenaze törenlerini yaptırmaya devam etmesi ya da Budist YDH üyelerinin Yeni Yılın İlk Tapınak Ziyareti (初詣) gibi festival zamanlarında Şinto tapınaklarını ziyaretleri yaygın görülmektedir.⁹⁶

Modern Japon halkının din veya inançla pek ilgilenmediği ile ilgili bazı iddialar bulunmaktadır. Japonya'da bazı gazete veya kurumlar modern insanların dinî tutumları üzerine çeşitli anketler yaparak sonuçlarını kamuoyu ile paylaşmaktadırlar. Örneğin Japonya'daki İstatistiksel Matematik Enstitüsü Ulusal Karakter Araştırma Komitesi'nin araştırma sonuçlarına göre Japonya nüfusunun sadece %30'u bir inanca sahiptir. Fakat aynı zamanda bu ankete katılan Japonların yaklaşık %70'i maneviyatın önemli olduğunu söylemektedirler. Ayrıca Kültür İşleri Ajansı'nın her yıl yayınladığı din yıllığında dine inananların sayısı ilginç bir şekilde Japonya nüfusundan fazla çıkmaktadır. Dolayısıyla bu veriler, Japonların herhangi bir dine inanmadıkları ya da dine pek ilgi duymadıkları iddiasını çürütmektedir.⁹⁷

Japon YDH'leri ütopyik, umut dolu ve iyimserdir. Gelecek hakkında iyimser bir bakış açısıyla yeni bir çağ getirmek için çalıştıklarını düşünmektedirler.⁹⁸ Bu sebeple adaletsiz, yozlaşmış ve materyalist dünyayı dönüştürme isteği, kurucularından itibaren vurgulanan önemli bir unsurdur. Mevcut durumun bozulması ve maneviyat temelli yeni bir medeniyetin inşası söylemleri, potansiyel üyeler için bir çekim noktası olmuştur. Konkōkyō, Tenrikyō ve Ōmoto dahil erken dönemlerden itibaren birçok YDH'nin öğretilerinde bulunan bu tür eskatolojik temalar, hareketlerin başlangıç dönemlerinde sıklıkla toplumsal bir vurguya sahip iken, lider ve üyelerin profili değiştikçe, bireysel

⁹⁵ Reader, *New Japanese Religions*, 5-7; Olupona, *Beyond Primitivism*, 220.

⁹⁶ Reader, *New Japanese Religions*, 3.

⁹⁷ Sawai Yoshitsugu, "Gendai Nihon Shakai ni Okeru Shūkyō Jōkyō", *Tenri Daigaku Oyasa to Kenkyūjo* 1/ (1995), 22.

⁹⁸ Charles H. Hambrick, "Tradition and Modernity in the New Religious Movements of Japan", *Japanese Journal of Religious Studies* 1/2/3 (1974), 238.

maneviyatın iyileştirilmesine odaklanmıştır.⁹⁹ Ayrıca günümüz Japon toplumunda insanların çoğunluğu maddi açıdan istedikleri her şeyi rahatlıkla elde edebilmektedirler. Ancak Japonların maddi açıdan sıkıntıya düşmeden hayatlarını sürdürmeleri, Japon halkının manevi açıdan huzurlu olduğu anlamına da gelmemektedir. Japonya’da insanlar modern çağın hastalığı olarak nitelendirilen stresten kaynaklanan ruhsal sıkıntılar yaşamaktadırlar. Modern tıp her ne kadar fiziksel hastalıklara karşı etkili çözüm yolları sunsa da tıbbın, ruhsal rahatsızlıklara karşı aynı etkiyi gösterdiği pek söylenememektedir. Bu ruhsal hastalıklar, modern Japon toplumunun karşı karşıya olduğu en büyük sorunlar haline gelmiş, gençler başta olmak üzere günümüz Japonlarının mistisizm, dinî hayat ve maneviyata yönelmesi, insanların belirsiz ve değişken bir sosyal duruma karşı bir tür duygusal destek aradığı YDH’lere olan eğilimlerinin bir yansıması olabilmektedir.¹⁰⁰

Sonuç

Japon YDH’leri ortaya çıkış nedenleri, tarihi ve karakteristik özellikleri açısından önemli bir konuma sahiptir. Batı’da (Avrupa ve Amerika) ortaya çıkan YDH’ler çerçevesinde küresel ve genel-geçer tanımlama, tarihî ve tipolojik tespitlerde bulunmak sağlıklı bir sonuca ulaşmaya engel olduğundan bölgesel veya karşılaştırmalı çalışmaların sınırlılıkları dikkate alınarak gerçekleştirilmesi önem arz etmektedir. Bu anlamda Japon YDH’lerini incelediğimiz çalışmamızda ulaştığımız sonuçları üç kısımda ifade edebiliriz.

İlk olarak modern anlamda Japon YDH’leri modernleşme ve gelecek arasında sosyoekonomik kriz veya refahın gölgesinde bir uyum arayışında olan hareketlerdir. Onlar, sosyoekonomik gelişmelerin etkilediği kırsal kesimde psikolojik rahatsızlıklar ve yoksulluğun artarak şiddetlendiği dönemde ortaya çıkmışlardır. Dönemin salgın hastalıkları, kıtlık ve gıda üretimdeki aksaklıklar, evlatlık verilme ve kötü davranış gibi olumsuz tecrübeleri arttırmış, sonrasında ise tüm bunların kutsal bir anlamı olduğu üzerinde durulmuştur. Fiziksel ve psikolojik rahatsızlıklar, kutsalla iletişimin olmayışı veya zayıflayışının bir sonucu olarak görülmüştür. Örneğin Kurozumikyō’nun kurucusu olan Kurozumi, ailesini dizanteriden kaybetmiş, kendisi de tüberküloz hastalığından muzdarip olmuş, hastalığının ve hastalıkların kutsal bir uyarı olduğunu, insanın da Amaterasu’ya yönelerek bunlardan kurtulabileceğini anlatmıştır. Sosyoekonomik temelli bu gelişmeler Japon

⁹⁹ Reader, *New Japanese Religions*, 26.

¹⁰⁰ Yoshitsugu, “Gendai Nihon Shakai”, 30-31.

toplumdaki dinî düşüncüyü de şekillendirmiş, “dünyevî fayda” anlayışını ortaya çıkmıştır. Buna göre insan, yaşamında dünyevi kazancı göz önünde bulundurmalı, gelecek için umut ve manevi vaatlerden önce kendi temel ihtiyaçlarını karşılamalıdır. Böyle yapan insan ise manevi dünyasını daha sağlıklı inşa edebilecektir. Dolayısıyla bu anlayış Japon YDH’lerinin dönemin psikolojik ve sosyal krizlerine yönelik çözüm çabalarının bir sonucu olmuştur.

İkinci olarak Japon YDH’leri, Batı’daki örneklerinden daha önce ortaya çıkan, Devlet Şintosu gibi merkezi politikalara karşı halk inançlarını savunan, dinî inancın durağan ve yeniliklere kayıtsız olmayan bir yapıya sahip olarak inançların paylaşılabilirliğini ifade eden hareketlerdir. Dönemin Japon hükümetinin Şinto Mezhepleri düzenlemesi, resmî Şintoizm’in yaygınlaştırılması amacını taşımıştır. 13 dinî hareketi içeren bu yapının dışında kalan hareketler heretik kabul edilerek baskı ve takibata açık hale getirilmişlerdir. 1925’te Barışı Koruma Yasası, 1940’ta Dinî Organizasyonlar Yasası gibi ciddi kısıtlamalar yürürlüğe girse de dinî hareketler artmaya devam etmiş, 1905-1909 arasında 9, 1910-1914 arasında 29, 1915-1919 arasında 32, 1920-1924 arasında 63, 1930’da 414 ve 1935’te 1029 hareket ortaya çıkmıştır. 1947’de Anayasa’da tekrar düzenlemeye gidilmiş, kısıtlamalar kaldırılarak inanç özgürlüğü tanınmıştır. Yeni dönemle birlikte dinî inancı veya dinî hoşgörüyü kısıtlayıcı tüm faaliyetlerden kaçınılmış, dinî hareketlere serbestlik tanınmış, sonuç olarak da bireysel maneviyata eğilim olmuştur. 1970’lere gelindiğinde ise YDH’ler akademide yaygın bir araştırma alanı olarak görülmeye başlanarak akademik çalışmalara önem verilmiştir. 1995’te ise Aum Shinrikyō Olayı gerçekleşmiş, YDH’lere olan bakış, yerini şüpheye bırakmıştır. Aynı yıl 1947 Anayasası’nda düzenlemeye gidilerek bazı tedbirler eklenmiştir. Buna göre hareket liderleri bir üst merci olarak Eğitim Bakanlığına bağlanmış, her türlü faaliyetleri kayıt alınmıştır. Ayrıca faaliyetlerinin bir kopyasının üst makama sunulması ve denetim halinde bakanlığın tüm belgelere erişimi sağlanmıştır. Günümüzde hem bu kanun hem de olayın toplumda dinî hareketler üzerindeki bakışına etkileri hâlen devam etmektedir.

Üçüncü olarak ise Japon YDH’leri, halk inançlarına önem veren, bireysel dinî yaşama vurgu yapan, maneviyatın kurumsal dinî inançtan önce geldiğini savunan ve eklektik öğretilerini dünya çapında senkretize eden hareketlerdir. Halk inançları, Japon YDH’lerin merkezi yapısını oluşturmuştur. Bu inançlara modern tedavi yöntemlerinin alternatif olarak bakılmıştır. Tenrikyō ve Ōmoto’da bedenî veya psikolojik

rahatsızlıklara ata ve hayvan ruhlarının etkisi ve maneviyat eksikliğinin ahlaki uyarı içeren bir sonucu olarak bakılmıştır. Japon YDH'leri hem halk inançlarına bağlı olarak eklektik hem de uluslararası düzeyde senkretik bir dinî yaklaşıma sahiptirler. Bu sebeple hareketlerine üyelik konusunda esnek ve hoşgörü eksenli bir yapıya sahip olmuşlardır. Bu ise Japon toplumunun tarihi-kültürel birikiminden kaynaklanmıştır. Budist ve Şintoistlerin aynı kutsal mekânda ritüellerini uygulayışları, dualarında ortak veya karşılıklı inançların paylaşımı toplumda dinî hoşgörü ve çoğulculuğun varlığının güçlü kanıtı olmuştur.

KAYNAKÇA

- Aslan, Cahit. *Sosyal Hareketler Sosyolojisi: Toplumsal Fay Hatlarının Anatomisi*. Adana: Karahan Kitapevi, 2016.
- Astley, Trevor. "An Introduction to The Japanese New Religions". *Nanzan Guide to Japanese Religious*. ed. Paul Loren Swanson - Clark Chilson. Hawaii: University of Hawaii Press, 2006.
- Aygül, Merve Susuz. *Orta Çağ Sötö Zen Budizminde Manastır Hayatı ve Dindarlık*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2021.
- Barker, Eileen. "New Religious Movements". *New Religions Movements: Challenge and Response*. ed. Bryan Wilson - Jamie Cresswell. London: Routledge Press, 1999.
- Barker, Eileen. *Shinshūkyō ni Okeru Koureika no Mondai*. çev. Hara Takahashi. Gendai Shūkyō, 2014.
- Battal, Emine. *Kiyametın Gölgesinde Yeni Dini Hareketler ve Şiddet*. İstanbul: Okur Akademi, 2. Baskı, 2019.
- Bıyık, Mustafa. "Ömoto". *Yeni Dini Hareketler Ansiklopedisi*. ed. Süleyman Turan - Emine Battal. 393-396. İstanbul: Okur Akademi, 2020.
- Blacker, Carmen. "Millenarian Aspects of The New Religions Movements". *Tradition and Modernization in Japanese Culture*. ed. Donald H. Shively. New Jersey: Princeton University Press, 1971.
- Bromley, David. "New Religious Movements". *Encyclopedia of Religion and Society*. ed. H. Jr. William. Altamira: Walnut Creek, 1998.
- Büyükbay, Hakkı. "Japon Modernleşmesi Üzerine (1868-1912)". *Bilimname* 2003/3 (2003), 65-86.
- Clarke, Peter. *New Religions in Global Perspective*. London: Routledge Press, 2006.
- Clarke, Peter - Somers, Jeffrey. *Japanese New Religions in the West*. London: Routledge Press, 2013.
- Daijin, Konko. *Konko Daijin: A Biography*. Amerika: Konko Churches of America, 1981.
- Demirci, Kürşat. "Bir Din Olarak Şintoizm'in Gelişim Süreci". *Sanat Tarihi Araştırmaları Dergisi* 16 (2002 2001), 76-79.
- Dinler, Enbiye Mahbube. *Yeni Bir Japon Dini Hareketi: Oomoto*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2019.
- Dorman, Benjamin. *Celebrity Gods: New Religions, Media, and Authority in Occupied Japan*. Honolulu: University of Hawai'i Press, 2012.
- Earhart, Byron. *The New Religions of Japan: A Bibliography of Western-Language Materials*. Ann Arbor: Center for Japanese Studies, 1983.
- Galanter, M. "Charismatic Religious Sect and Psychiatry: An Overview". *American Journal of Psychiatry* 139/12 (1982), 1539-1548.
- Garon, Sheldon. *Molding Japanese Minds: The State in Everyday Life*. Princeton: NJ: Princeton University Press, 1997.

- Gishin, Kitajima. "Nippon Kindai Shinshūkyō Shichō to Kōkyōsei". *Yokkaichi daigaku Kankyo Chōhō Ronshū* 16/2 (2013).
- Günay, Ünver. *Din Sosyolojisi*. İstanbul: İnsan Yayınları, 2005.
- Hambrick, Charles H. "Tradition and Modernity in the New Religious Movements of Japan". *Japanese Journal of Religious Studies* 1/2/3 (1974), 217-252.
- Hardacre, Helen. *Kurozumikyo and The New Religions of Japan*. New Jersey: Princeton University Press, 1986.
- Hardacre, Helen. *Shinto: A History*. Oxford: Oxford University Press, 2017.
- Hibino, Yuri. "Shinshūkyō ni Okeru 'Josei' Senryaku". *Nenbō Shakaigaku Ronshū* 2003/16 (2003), 1-19.
- Hori, Ichro. *Folk Religion in Japan*. Chicago: The University of Chicago Press, 1968.
- Huffman, James L. *Japonya Tarihi*. İstanbul: İnkılap Yayınevi, 2020.
- İnoe, Nabutaka. *Contemporary Japanese Religion*. Tokyo: Foreign Press Center, 2000.
- İnoe, Nobutaka. *Gendai Nihon no Shūkyōshakaigaku*. Tōkyō: Sekai Shisōsha, 2004.
- İnoe, Nobutaka. *Japanese New Religions in The Age of Mass Media*. Tokyo: Kokugakuin University, Institute for Japanese Culture and Classics, 2017.
- İnoe, Nobutaka. "Shinshinshūkyō - Gainen no Gakujutsutekiyūkōsei Nitsuite". *Shūkyō to Shakai* 3/6 (1997), 3-24.
- İnoe, Nobutaka. *Shinshūkyō Kenkyūjōsa Handobukku*. Tōkyō: Yūzankaku Shuppan, 1987.
- İnoe, Nobutaka. "The Formation of Sect Shinto in Modernizing Japan". *Japanese Journal of Religious Studies* 29/3-4 (2002), 405-427.
- Karaoğlu, Yetkin. "Japonya'da Yeni Dini Hareketler". *USBİK 2020 Online Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi Tam Metin E-Kitabı*. ed. Elshan Gurbanov - Elhan Allahverdiyev. 12-19. Kayseri: USBİK, 2020.
- Karataş, Hüsametdin. *Nichiren Budizmi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2012.
- Kirman, Mehmet Ali. "Yeni Dini Hareketleri Tanımlama Problemi ve Tipolojik Yaklaşımlar". *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi* 3/4 (2003), 27-43.
- Kisala, Robert. "Norms of War in Japanese Religion". *World Religions and Norms of War*. ed. Vesselin Popovski. 87-105. New York: United Nations University Press, 2009.
- Kisala, Robert. *Prophets of Peace: Pacifism and Cultural Identity in Japan's New Religions*. Honolulu: University of Hawai'i Press, 1999.
- Kitagawa, Joseph M. *Religion in Japanese History*. New York: Columbia University Press, 1990.
- Kuşçuluo, Ayhan. "Japonya'da Hıristiyan Misyoner Hareketleri (1542-1587)". *Bilimname* 2007/2 (2007), 139-151.
- Kyōkai Honbu, Tenrikyō. *The Life of Oyasama, Foundress of Tenrikyō*. Nara: Tenrikyō Headquarters, 1996.
- Lobetti, Tullio Federico. *Ascetic Practices in Japanese Religion*. London: Routledge, 2013.
- Mateen, Arif. "New Religious Movements of Japan: An Overview of New Paradigm". *IOSR Journal Of Humanities And Social Science* 21/4 (2016), 91-96.
- McFarland, H. Neill. *The Rush Hour of the Gods*. New York: Macmillan, 1967.
- Meyer, Milton W. *Japonya Tarihi*. çev. Lizet Deadato. İstanbul: İnkılap Kitapevi, 2014.
- Ministry of Foreign Affairs of Japan. Fourth Periodic Report by the Government of Japan under Article 40 Paragraph 1(b) of the International Covenant on Civil and Political Rights, Fourth Periodic Report by the Government of Japan under Article 40 Paragraph 1(b) of the International Covenant on Civil and Political Rights. *II. Information on Individual Articles of The Covenant* 15-18. Erişim 20 Kasım 2021. Erişim 20 Kasım 2021. https://www.mofa.go.jp/policy/human/civil_rep4/article15_18.html
- Noriyoshi, Tamaru. "Sengo Nippon no Shūkyōgaku: Nippon no Shūkyō Kenkyū no Hyakunen ni Yosete". *Tokushu Dairoku Jusankai Gakujutsu Taikai Kyō* 78/4 (2005), 1147-1170.
- Offe, Claus. "Yeni Sosyal Hareketler: Kurumsal Politikanın Sınırlarının Zorlanması". *Yeni Sosyal Hareketler*. ed. Kenan Çayır. İstanbul: Kaknüs Yayınları, 2016.

- Oguri, Katsuya. "Chian İjihu Hantairon no Shoso". *Hōmanabu: Hōritsu, Seiji, Shakai* 68/1 (1995), 509-537.
- Olupona, Jacop K. *Beyond Primitivism: Indigenous Religious Traditions and Modernity*. New York: Routledge, 2004.
- Onishi, Katsuaki. "Shūkyō to Kindaisei: Nippon Shakai ni Okeru Shinshūkyōron o Tōshite". *Tōyōtesugaku Kenkyūjo Kyō* 33/ (2017), 29-45.
- Reader, Ian. *New Japanese Religions: An Overview*. Lancaster: University of Lancaster, 2015.
- Sakurai, Yoshihide. "Shinshūkyō no Keisei to Shakai Hendō: Chigai – Gendai Nihon ni Okeru Shinshūkyō Kenkyū no Saikendō". *Hokkaidō Daigaku Bungakubu Kyō* 46/1 (1997), 111-194.
- Saliba, J. A. *Understanding New Religious Movements*. Altamira: Walnut Creek, 1982.
- Segal, Ethan. "Meiji and Taishō Japan: An Introductory Essay". *Becoming Modern: Early 20th-Century Japan through Primary Sources*. ed. Colorado Boulder University. Colorado: University of Colorado Boulder, 2015.
- Seval, Hasan Fatih. "Japon Kalkınmasının Temel Taşı: Meiji Restorasyonu ve İwakura Heyeti". *İş ve Hayat* 3/5 (2017), 101-118.
- Shimazono, Susumu. "From Salvation to Spirituality: The Contemporary Transformation of Religions Viewed from East Asia". *Religious Studies in Japan* 1/ (2012), 3-23.
- Stalker, Nancy. "Ōmoto". *Handbook of East Asian New Religious Movements*. ed. Lukas Pokorny - Franz Winter. 52-67. Boston: Brill, 2018.
- Stalker, Nancy K. *Prophet Motive: Deguchi Onisaburo, Ōmoto, And The Rise of New Religions in Imperial Japan*. Honolulu: University of Hawai'i Press, 2008.
- Şahin, Hayrettin. *Japon Budizmi*. Kayseri: Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 1990.
- Şenavcu, Halil İbrahim. "Byakko Shinko Kai". ed. Süleyman Turan - Emine Battal. 112-114. İstanbul: Okur Akademi, 2020.
- Şenavcu, Halil İbrahim. *Dünden Bugüne Japon Budizmi: İnanç ve Uygulamaları*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2015.
- Şenavcu, Halil İbrahim. "Japon Dinleri". *Dünya Dinleri*. ed. Şinasi Gündüz. 262-282. İstanbul: Milet & Nihal, 2019.
- Şenavcu, Halil İbrahim. "Japon Yeni Dini Hareketlerinde Halk Hekimliği: Sekai Kyusei Kyo Örneği". *Mizanü'l-Hak: İslami İlimler Dergisi* 13 (2021), 195-219.
- Şenavcu, Halil İbrahim. "Sekai Kyusei Kyo". *Yeni Dini Hareketler Ansiklopedisi*. ed. Süleyman Turan - Emine Battal. 467-471. İstanbul: Okur Akademi, 2020.
- Şenavcu, Halil İbrahim. "Tarihsel Süreç İçerisinde Japon Budizmi: Genel Bir Bakış". *Türkiye Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi* 1 (2016), 42-64.
- Teraki, Nobuaki - Kurokawa, Midori. *A History of Discriminated Buraku Communities in Japan*. Folkestone: Renaissance Books, 2019.
- Tetsuo, Ōgate. "Amaterasu Ōmikami". *Kokugodaijiten*. Tokyo: Shogakukan, 1990.
- The Constitution of Japan. The Constitution of Japan, The Constitution of Japan. *Constitution and Government of Japan* 1-103. Erişim 20 Ekim 2021. https://japan.kantei.go.jp/constitution_and_government_of_japan/constitution_e.html
- Turan, Süleyman - Emine Battal (ed.). *Yeni Dini Hareketler Ansiklopedisi*. İstanbul: Okur Akademi, 2020.
- Turan, Süleyman - Battal, Emine. "Yeni Dini Hareketlerin Aile Yapıları Üzerindeki Etkileri". *Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 1/1 (2014), 135-149.
- Üstek, Merve. *Şintoizm ve Kadın*. İstanbul: Urzeni Yayınları, 2021.
- Wilson, Bryan. *Dini Mezhepler: Sosyolojik Bir Araştırma*. İstanbul: İz Yayıncılık, 2004.
- Winter, Franz. "Japanese New Religious Movements: An Introduction". *Handbook of East Asian New Religious Movements*. ed. Lukas Pokorny - Franz Winter. 17-32. Leiden: Brill Press, 2018.
- Yamada, Masanobu. "The Church of Perfect Liberty". *Encyclopedia of Latin American Religions*. ed. Henri P. P. Gooren. 1-6. Cham: Springer International Publishing, 2014.

- Yamashita, Akiko. "The Eschatology of Japanese New and New Religions: From Tenrikyō to Kofuku no Kagaku". *Japanese Religions* 23/1-2 (1998), 3-21.
- Yamı, Vedat Şafak. *Japonya'da Budizm*. Ankara: Doğu-Batı Yayınları, 2012.
- Yaşkan, Samet. *Şintoizm: Arınma - Dua - Sunu*. İstanbul: Urzeni Yayınları, 2020.
- Yenal, Zafer - Kırılı, Biray. "Distopyalar ve Ütopyalar Arasında Karşı Küreselleşme Hareketleri". *Birikim Dergisi* 197 (2005), 10-17.
- Yoshitsugu, Sawai. "Gendai Nihon Shakai ni Okeru Shūkyō Jōkyō". *Tenri Daigaku Oyasa to Kenkyūjo* 1/ (1995), 22-32.

A General Overview to Japanese New Religious Movements

Yetkin KARAOĞLU*
Ayhan KUŞÇULU**

Extended Abstract

Japanese NRMs occupy an important position in their emergence, history, and characteristic features. Within the framework of the NRMs emerging in the West (Europe and America), making global and universal consent definitions, historical and typological determinations conflict with positive results. Limitations in regional or comparative studies are another reason for this result. We can express the research we have achieved in three main parts. In a modern sense, the Japanese NRMs seek harmony between modernization and tradition in the shadow of a socio-economic crisis or prosperity. They emerged during a period of increasing deterioration of psychological disorders and poverty in rural areas affected by socioeconomic conditions. Epidemic diseases, shortages, and disruptions in food production increased with negative experiences such as adoption and bad behavior, and then it emphasized all experience within its sacred comment. Physical and psychological disorders were observed due to the absence or weakening of communication with the holy. For example, Kurozumi, the founder of Kurozumikyō, who lost his family to dysentery and himself suffered from tuberculosis, said that his illness and other diseases were a sacred warning and that a human could get better by turning to Amaterasu. These developments with socio-economic bases have also shaped religious thought in Japanese society, and the general understanding of Secular Benefit has emerged. Accordingly, a person should act worldly to benefit in his life meet his own basic needs before hopes and spiritual promises for the future. A person who does this will build his spiritual world healthier. Therefore, Secular Benefit has resulted from the adaptation efforts developed by NRMs to the developments in its periods.

Japanese NRMs are early movements that emerged before the examples in the West, defending popular beliefs against central policies such as State Shintō and expressing those beliefs can be shared by having a stable and indifferent structure to innovations. The Shintō Sects' arrangement of the Japanese government aimed to popularize official Shintoism. Religious movements outside of this structure, which includes 13 religious' movements, were deemed heretical and became exposed to oppression and prosecution. Though severe restrictions such as The Peace Preservation Law in 1925 and The Religious Organizations Law in 1940 were enacted,

* Corresponding Author, Ph.D.c, Erciyes University, Institute Of Social Sciences, History Of Religions Discipline, Kayseri, Turkey, phd.yetkinkaraoglu@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-5036-2590>.

** Lecturer Dr., University Of Erciyes, Faculty Of Literature, Department Of Japanese And Literature, Kayseri, Turkey, kusculu@erciyes.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-2279-9322>.

religious movements continued to increase in 1910-1914, 1915-1919, 1920-1924, 1930-1935. In 1947, the Constitution was amended, restrictions were lifted and freedom of belief was recognized. With the new era, all activities restricting religious belief or religious tolerance were avoided, independence was granted to religious movements, and as a result, a tendency to individual spirituality was formed. However, by the 1970s, NRMs began to emerge as a wide field of scientific research in academia, and academic studies were given importance. In 1995, the Aum Shinrikyō Incident occurred, and then its perspective on NRMs was replaced by doubt. In the same year, some measures were added to the regulation in the 1947's Constitution. Accordingly, the movement leaders were connected to the higher authority's Ministry of Education. Their activities were recorded, a copy was submitted to the higher authority, and the ministry had access to all documents in an audit. Today, both this law and the effects of the incident from the point of view of religious movements in society are still ongoing.

Japanese NRMs are eclectic and syncretic movements that attach importance to folk beliefs, emphasize individual religious life, argue that spirituality precedes institutional religious belief and propagate their eclectic teachings worldwide. Folk beliefs have formed the central structure of Japanese Religious Movements. These beliefs have been considered as an alternative to modern treatment methods. In Tenrikyō and Ōmoto, physical or psychological disorders have been viewed due to the influence of ancestral, animal spirits and lack of spirituality involving moral stimulation. Japanese NRMs have an eclectic and syncretic religious approach at an international level, depending on their folk beliefs. In the meantime, they have had a flexible and tolerant structure regarding membership in their movements. This situation is due to the historical-cultural accumulation of Japanese society. Buddhists and Shintoists practice their rituals in the same sacred space, sharing common or mutual beliefs in their prayers, strong evidence of religious tolerance and pluralism in pre-modern and modern Japanese society.

Keywords: Traditional Japanese Beliefs, Japanese New Religions, Eclectic Syncretism.

